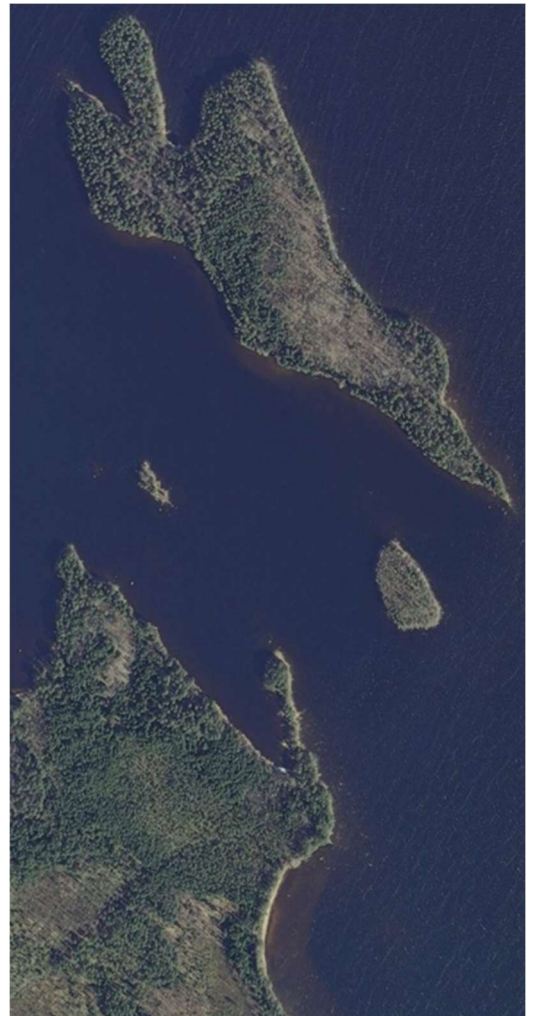
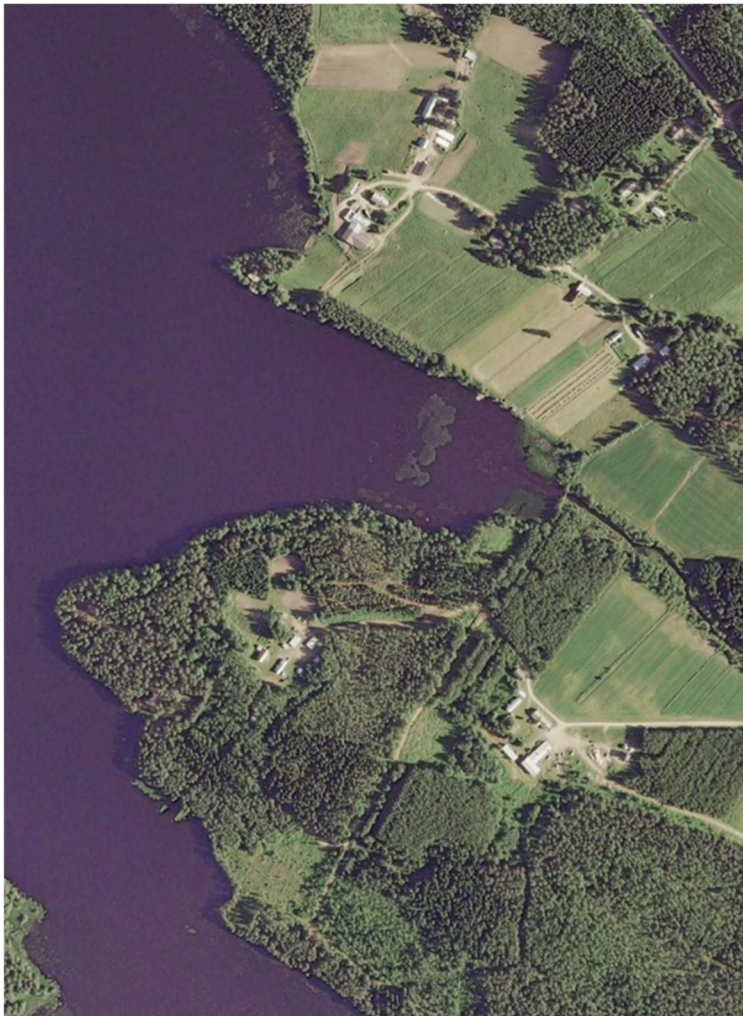

Nilakka – Koutajärvi rantaosayleiskaavan päivitys 2020

Yleiskaavaselostus 20.10.2020 kv hyväksynyt 9.11.2020 § 38

Johdanto

Nilakka - Koutajärvi alueen rantaosayleiskaava päivitetään kokonaisuudessaan.

Alueelle laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukainen oikeusvaikutteinen rantayleiskaava. Kaavoitustyöllä määritellään puitteet ranta-alueiden maankäytölle ja rakentamisen ohjaamiselle.

Maankäyttö suunnitellaan yksityiskohtaisen, rakennuslupaan oikeuttavan, yleiskaavan avulla. Näin menetellen on mahdollisuus tarkastella mm ranta-alueiden rajauksia, sisältöä ja rakentamisperiaatteita maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä riittävällä tarkkuudella.

Yleiskaava on nykyisen lainsäädännön pohjalta tarkoituksen mukaisin menettely rantojen rakentamisen suunnitelmalliseen ohjaamiseen. On perusteltua, että alueella, maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistavaa, rakentamista ja rakennuslupamenettelyä ohjataan kokonaisrakenteellisen tarkastelun pohjalta sen sijaan, että rakentamismahdollisuudet ratkais-taisiin yksittäin tapauskohtaisesti ilman kokonaistarkastelua.

Yleiskaavaprosessin ja osallistavan suunnittelumenettelyn yksi keskeinen tavoite on inspiroida paikallisia ja ulkopuolisia osallisia ja toimijoita suunniteltavan ympäristön ja siihen liittyvien toimintojen kehittämiseen, sekä mahdollistaa osallisten ja suunnittelijoiden välinen vuorovaikutus.

Vuoden 2016 - 2018 aikana on laadittu luonto-, linnusto- ja liito-oravaselvityksiä (Ympäristökonsultointi Welling Ky) ja muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti Oy). Maaherranniemeä on tutkittu vuosina 2017-2018 museoviraston toimesta. Vuoden 2018 syksyn aikana kunnan tekninen osasto on käynyt läpi aikaisemmin laadittuja rakennus- ja kulttuurikohteiden inventointeja tarkistaen mm. rakennuskohteiden tämän hetkisen tilan.

Ranta-alueiden kaavaratkaisuihin ja muutostarpeisiin ovat osaltaan vaikuttaneet neuvottelut alueen maanomistajien kanssa. Yleiskaavan valmisteluvaiheen kuulemista on suoritettu mm. maanomistajille suunnattujen neuvottelutilaisuuksien pohjalta ja suorien maanomistajaneuvottelujen pohjalta. Yleiskaavaluonnos on pidetty nähtävillä 2019 ja -ehdotus kesällä 2020.

Yleiskaavatyötä on ohjannut Keiteleen kunnan puolelta tekninen johtaja Juho Nuutinen ja rakennustarkastaja Teemu Kaitala. Kaavanlaatijana on toiminut kaavoitusinsinööri Jorma Harju, Maankäytön suunnittelu Kaavaharju.

20.10.2020

1	LÄHTÖKOHDAT.....	1
1.1	Kaava-alueen sijainti	1
1.2	Kaavoitustilanne	3
1.3	Rakennusjärjestys	4
1.4	Pohjakartta	4
1.5	Maankäytön nykyrakenne	4
1.5.1	Liikenneverkosto	5
1.5.2	Yhdyskuntatekninen huolto	8
2	SUUNNITELMAT JA SELVITYKSET	8
2.1	Rakennettu kulttuuriympäristö	8
2.2	Arkeologinen kulttuuriperintö	12
2.3	Luontoselvitys	15
2.3.1	Selvityksen aineisto ja menetelmät	15
2.3.2	Alueen yleiskuvaus	16
2.3.3	Suojelualueet ja uhanalaiset lajit	17
2.3.4	Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys	19
2.3.5	Luontotyytit	28
2.3.6	Lajit	29
2.3.7	Yhteenvedo	29
2.4	Linnustonselvitys	30
2.4.1	Johdanto	30
2.4.2	Yhteenvedo	31
3	TAVOITTEET	41
3.1	Yleistä	41
3.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)	41
3.3	Maakuntakaavan asettamat tavoitteet	42
3.4	Kunnan asettamat tavoitteet	43
3.5	Maankäytölliset suunnitteluperiaatteet	43
3.5.1	Maankäytön ja ympäristön huomioinnin lähtökohtia	43
4	SUUNNITTELUN VAIHEET JA OSALLISTUMINEN	46
4.1	Suunnittelun vaiheet	46
4.2	Osalliset	47
4.3	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen	47
4.3.1	Aloituvaiheen viranomaisneuvottelun keskeinen sisältö	47
4.3.2	Valmisteluvaiheen kuulemisen keskeinen sisältö	47
4.3.3	Yleiskaavaluonnoksesta saatu keskeinen palaute ja muutokset kaavaan	48
4.3.4	Yleiskaavaehdotuksesta saatu keskeinen palaute ja muutokset kaavaan	48

5	YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT.....	48
5.1	Yleistä.....	48
5.2	Kokonaisrakenne	48
5.3	Rantarakentaminen.....	49
5.3.1	Aluevarausmerkinnät	50
5.4	Palvelu- ja yritysalueet	51
5.5	Virkistys- ja retkeilyalueet	52
5.6	Liikenneverkosto	52
5.6.1	Liikennemelu.....	52
5.7	Erityisalueet.....	52
5.8	Kulttuuri- ja maisema-arvot	53
5.9	Luontoarvot	54
5.10	Maa- ja metsätalousalueet	55
5.11	Yleiskaavan yleiset määräykset	56
6	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET.....	57
6.1	Yleistä.....	57
6.2	Vaikutukset maankäyttöön	57
6.3	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön, kulttuuriympäristöön ja maisemaan	57
6.4	Vaikutukset luonnonympäristöön	58
6.5	Vaikutukset sosiaalisiin oloihin	58
6.6	Vaikutukset palveluihin, elinkeinoin	59
6.7	Liikenteelliset vaikutukset.....	59
6.8	Yleiskaavan oikeusvaikutukset	60

LIITTEET

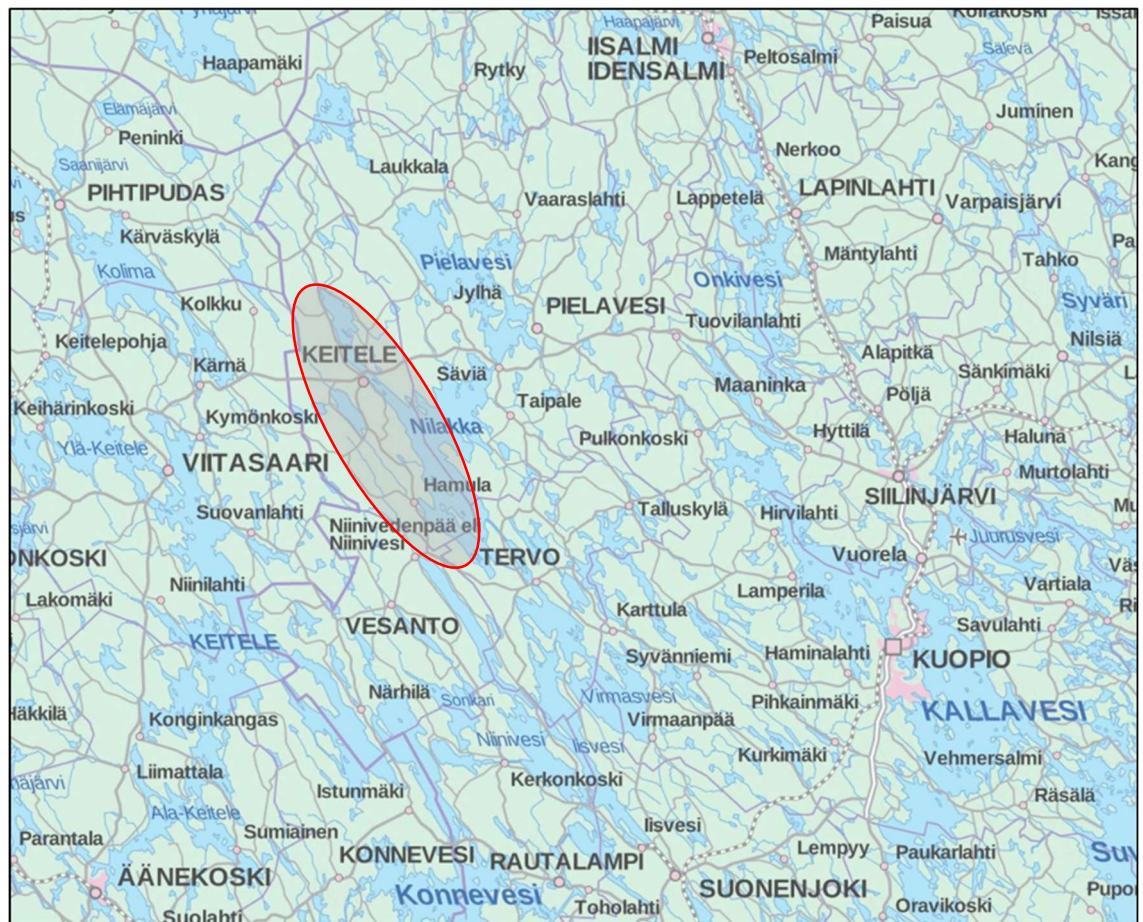
- Rantaosayleiskaavakartat ja -merkinnät 1:10 000
- Erilliset luonnos- ja ehdotusvaiheiden vastineet lausuntoihin ja muistutuksiin
- Erillinen emätilakohtainen tilarekisteri
- Erilliset selvitysraportit (luonto, linnusto, muinaismuistot)

1 Lähtökohdat

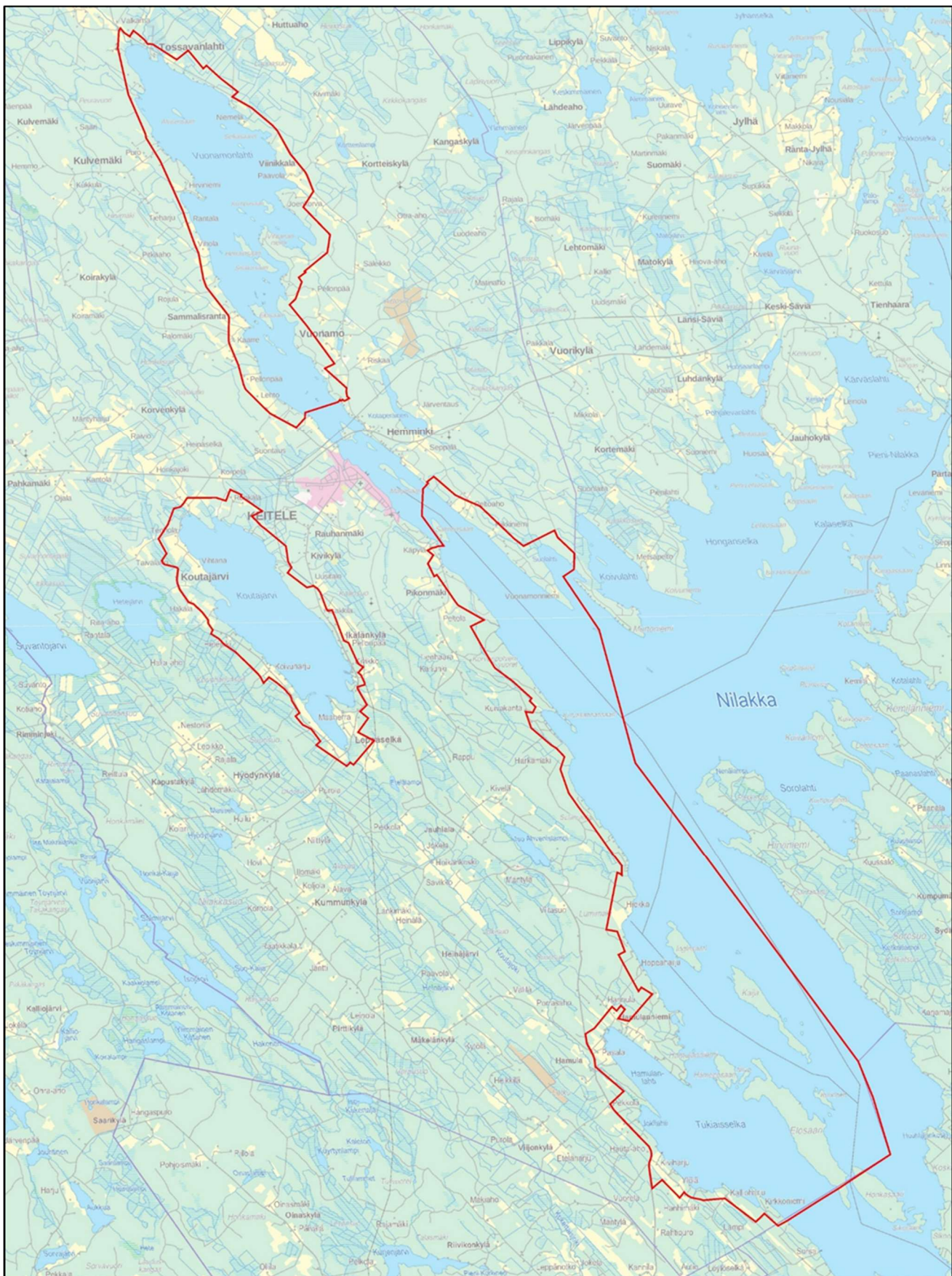
1.1 Kaava-alueen sijainti

Yleiskaava alue sijaitsee Pohjois-Savon länsiosassa Keiteleen kunnassa. Rantaosayleiskaava käsittää Nilakan ja Koutajärven ranta-alueita. Kirkonkylän taajamayleiskaavan sisältävät ranta-alueet eivät sisälly nyt päivitettävään rantaosayleiskaavaan.

Yleiskaava-alueen pinta-ala on noin 115 km².

KUVA 1: Suunnittelualueen sijainti

KUVA 2: Päivitettävän rantaosayleiskaava-alueen raja

Maakuntakaavassa on kohdemerkinnöillä osoitettu mm: Tossavanlahden ja Hamulankylät (at), muinaismuistokohde (sm), luonnonsuojelualue (SL), maisemallisesti merkittävä alue (ma1) ja venesatama tai rantautumispaikka (lv).

Aluemerkinnoilla on osoitettu: maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY1, valtakunnallisesti merkittävä moreenimuodostuma, Korvenpolven drumliini), luonnonsuojelualueita (SL, eteläosan saaristoja), maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti arvokas alue (vihreä vaakaviivitus, MA1, Hamulan kyläaluetta), kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti arvokas alue (sininen vaakaviivitus, MA1), hiljainen alue (hil1) ja matkailun vetovoima-alue (lilan värinen paksu ääri viiva ja harva pystyviivitus).

Maakuntakaavaan on osoitettu sinisellä palloviivalla laiva tai veneväylä, mustalla viivalla seututie(st) ja yhdystie(yt) sekä mustalla hakasulkuviivalla moottorikelkkailureitti.

Yleiskaava

Alueella on voimassa Nilakka - Koutajärvi rantaosayleiskaava (vahvistettu Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa 1.12.1997). Rantaosayleiskaavaan on laadittu yksi muutos ti-
lojen 18:3 Elosaassa ja 18:4 Hiekan alueella osalta (hyväksytty kunnanvaltuustossa 10.11.2014). Lisäksi kirkonkylän lähirantojen osalta vanha royk on korvautunut kirkon-
kylän yleiskaavalla.

Asemakaava

Yleiskaava-alueelle on laadittu seuraavat ranta-asetukset:

- Harjuahon ranta-asetus (vahvistettu lääninhallituksessa 21.2.1990)
- Metsä-Hiekan ranta-asetus (vahvistettu lääninhallituksessa 15.5.1992)
- Metsä-Hiekan ranta-asetus on osittain kumottu tilan 18:4 osalta (kv 10.11.2014)

Tarkastellaan vanhojen ranta-asetusten suhde yleiskaavaan; tarvittaessa ranta-asetukset voidaan maanomistajien toimesta kumota, jos ne osoittautuvat tarpeettomiksi.

1.3 Rakennusjärjestys

Keiteleen kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 23.4.2001. Uusi rakennusjärjestys on ehdotusvaiheessa.

1.4 Pohjakartta

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään maanmittauslaitoksen ajantasaista maastotietokantaa ja kiinteistöraja-aineistoa.

1.5 Maankäytön nykyrakenne

Kolme erillistä kaavoitettavaa aluetta sijoittuvat Keiteleen kirkonkylän ympärillä oleville ranta-alueille. Ranta-alueet ovat alueelle tyypillistä harvaan asuttua järven ranta- aluetta, joka koostuu pääosin asuinnoista ja loma-asunnoista. Ranta-alueilla on myös joitakin maatiloja ja peltoviljelyä.

Kaavoitettavilla ranta-alueilla on paikoin pienimuotoista kylämäistä yhdyskuntarakennetta Vuonamonlahden Tossavanlahdella, Koutajärvellä Ikälänkylässä ja Nilakan Hamulanniemiellä. Näistä Tossavanlahti ja Hamulanniemi on merkitty maakuntakaavaan kylämerkinnällä.

Merkittävimmät yhdystiet kaavoitettavien alueiden kannalta ovat Keiteleen kirkonkylästä pohjoiseen suuntautuva Tossavanlahdentie ja etelään suuntautuva Vesannontie. Nilakan pohjoisosan, Vuonamonlahden, ja muun Nilakan yhdistää Keiteleen kirkonkylän kautta kulkeva veneilyreitti. Kolun kanavan kautta on mahdollista päästä myös Konnevedelle ja sieltä alaspäin aina Päijänteelle asti.

Koutajärven eteläosa on maakuntakaavassa merkitty kulttuurin kannalta maakunnallisesti tärkeäksi alueeksi ja Hamulanlahti vastaavasti maisemallisesti tärkeäksi alueeksi. Kaavoitettavien alueiden eteläreunassa Elosaaren puolivälistä Kurkinen, Kaija -saarien alueelle on merkitty maakuntakaavaan luonnonsuojelualueita (rantojen suojelualueita).

1.5.1 Liikenneverkosto

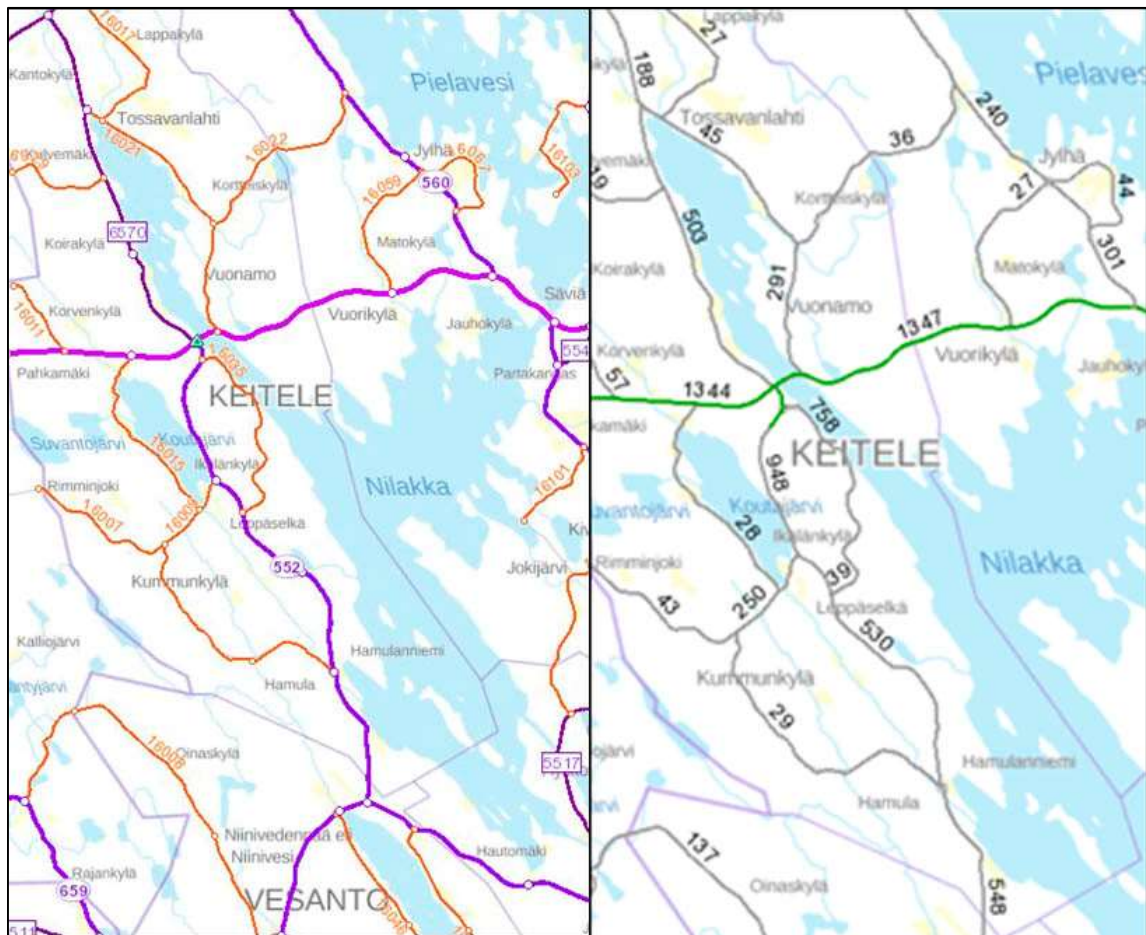
Vuonamonlahden osa-alueen eteläpuolella ja Nilakan sekä Koutajärven osa-alueen pohjoispuolella kulkee itä-länsisuunnassa Sininen tie (kantatie 77 Kyyjärvi-Siilinjärvi), joka alkaa Norjan rannikolta ja päättyy Äänisjärvelle. Sininen tie on matkailutie, joka kulkee vanhoja vesireittejä seuraillen Norjan, Ruotsin ja Suomen läpi Venäjälle.

Vuonamonlahden länsipuolella, aluetta rajaten, kulkee yhdystie 6570 Pihtipudas-Vuonamo, Tossavanlahdentie. Lahden itäpuolella tie 16021 Viinikkala, Viinikkalantie kulkee osittain suunnittelun alueen läpi, osittain sitä rajaten tai sivuten. Tie 16021 päättyy pohjoisessa yhdystiehen 6570 ja etelässä kantatiehen 77.

Koutajärven länsipuolta kiertää tie 16015 Koutajärvi, Koutajärventie, osittain suunnittelun aluetta rajaten, osittain suunnittelun alueella. Tie päättyy osa-alueen eteläosassa suunnittelun alueen läpi kulkevaan tiehen 16009 Kummunkylä, Kummuntie, joka tie jatkuu koilliseen päättyen seututiehen 552 Niinivedenpää-Keitele, Vesannontie. Seututie 552 kulkee Koutajärven itä-kaakkoispuolella suunnittelun alueella, päättyen pohjoisessa Keiteleen keskustaajamaan.

Seututie 552 sivuaa ja osittain rajaa Nilakan suunnittelun alueen länsipuolta etelässä, päättyen seututiehen 551 Kuopio-Vesanto. Nilakan luoteisosaa sivuaa myös tie 16035 Pikonmäki, Pikonmäentie, kulkien pienen matkaa suunnittelun alueella. Nilakan alueen kaakkois-itä-koillispuoli rajautuu pääasiassa vesistöön (kunnan rajaan).

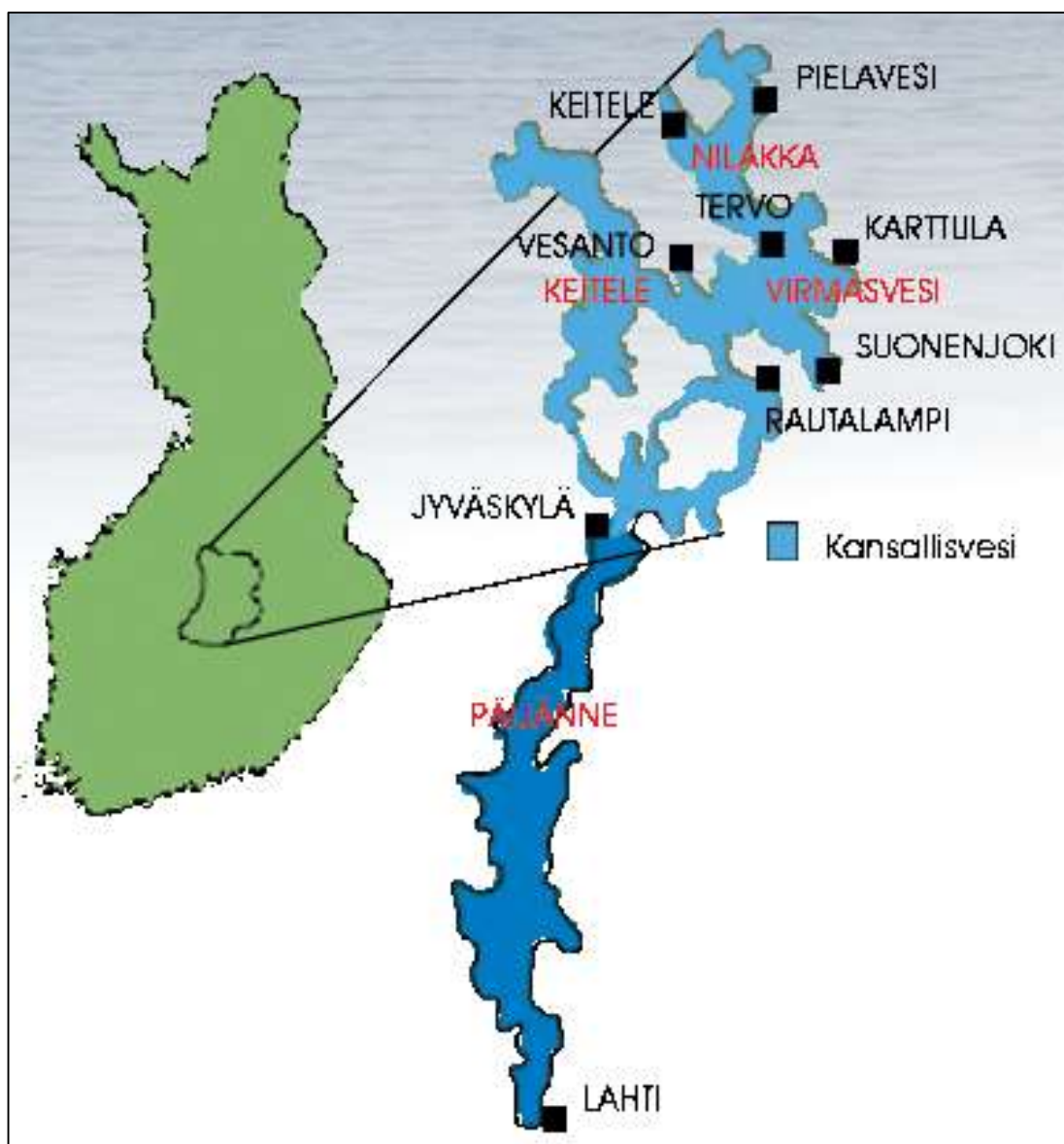
Vuonamonlahden, Nilakan ja Koutajärven ranta-alueilla on lisäksi kattava yksityistieverkosto.

Kuva 4: Vasemmalla ote tienumerokartasta (Liikennevirasto 1.1.2017) ja oikealla alueen liikennemäärät (Liikennevirasto 2016)

Nilakka (168,5 km²) ja Koutajärvi (10,0 km²) ovat Keiteleen suurimmat järvet. Vesireittejä pitkin Keiteleeltä pääsee useiden järvien ja Keiteleen kanavan kautta aina Päijänteelle asti. Keiteleen kanava yhdistää Rautalammin reitin Päijänteeseen. Reitti on kansainvälisesti merkittävä vesireitti, joka on säilynyt pitkälle erämaisena alueena. Sitä onkin kutsuttu myös Kansallisvedeksi. Reitin varrella sijaitsevat Pielaveden, Keiteleen, Tervon, Rautalammin ja Konneveden kirkonkylät.

Rautalammin reitti on ollut tärkeä liikkumisen väylä, jonka kautta seudulta on ollut yhteys Keski-Suomeen ja Hämeeseen. Pysyvä maanviljelyyn perustuva asutus levisi vesireittiä pitkin rantojen vanhoille eräsjöille 1500-luvulla. (P-S Kulttuuriympäristöselvitys osa 2, 2011).

Kuva 5: Kansallisvesi - Rautalammin reitti (www.kansallisvesi.net)

Keitele tarjoaa hienot puitteet vesistöillä liikkumiseen. Osayleiskaava-alueen lähin vierasvenelaituri ja satama sijaitsevat Keiteleen keskustaajamassa ja venesatama-/rantaautumispaikka Lossisaassa. Osa-yleiskaava-alueella venesatamia ja rantaautumispaikkoja on Hamulanlahdessa ja Tossavanlahdessa. Veneilijöiden käytössä on venepaikkoja niin Nilakan rannalla kuin Koutajärvelläkin. Pääosa venepaikoista on ns. paalupaikkoja. Paalupaikkojen sijaintipaikat ovat: Viinikkala, Savola, Raitalan ranta, Koutajärvi, Pikonharju ja Hamula. Veneen laskuluiskia on keskustaajaman venesatamassa sekä Hamulassa ja Tossavanlahdessa.

Alueella ei ole rataverkkoa. Lähimmät rautatieasemat sijaitsevat Siilinjärvellä, Iisalmessa ja Kuopiossa. Lähimmät lentoasemat sijaitsevat Kuopion Rissalassa ja Jyväskylässä, lähin merisatama Kokkolassa ja lähin sisäsatama Kuopiossa.

1.5.2 Yhdyskuntatekninen huolto

Keiteleen kunnan vesihuoltolaitos huolehtii puhtaan veden jakelusta sekä jätevesien johtamisesta ja käsittelystä omalla toiminta-alueellaan (taajama-alue). Tämän lisäksi kunnan alueella on useita vesiosuuskuntia: Näistä Hemmingin, Kummunkylän-Leppäselän ja Sävian vesiosuuskunnat sekä vesiosuuskunta Saku ostavat vettä Keiteleen kunnalta. Näiden lisäksi kunnan alueella toimivat Niiniveden vesiosuuskunta ja pienet Tossavanlahden ja Pohjois-Keiteleen vesiosuuskunnat sekä Jätevesi Vesterinen.

Koutajärven Maaherranniemen pohjavesialueella on vedenottamo ja paineenkorotuspumppaamo.

2 Suunnitelmat ja selvitykset

Yleiskaavan laadinnassa on tukeuduttu mm. tietoihin alueen luonnonympäristöstä ja kulttuuriarvoista. Tarvittaessa on tehty täydentäviä lisäselvityksiä.

Olevaa aineistoa ovat mm.

- Maakuntakaavan liittyvät selvitykset

Lisäselvitykset

- Luonto- ja maisemaselvitys
- Muinaisjäännösinventointi
- Kulttuurihistoriallisten rakennuskohteiden v. 1996 inventointi jonka ajantasaisuuden kunta tarkistaa
- Emätilaselvitys

2.1 Rakennettu kulttuuriympäristö

Pohjois-Savon kulttuuriympäristöselvitys osa 2. (Pohjois-Savon liitto 2011)

Edellä mainitussa julkaisussa on yleiskaava-alueen osalta tuotu esille seuraavat kohteet.

Maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet:

Hamulan kyläraitti ja Hamulan kylä

Hamulan niemellä sijaitseva, kylätien varrelle syntynyt vanhojen tilojen muodostama kyläkokonaisuus on poikkeuksellinen seudun kangasmetsävaltaisessa maisemassa. Kaakko-luoteissuuntainen kylätie kulkee niemen harjanteella kapean peltoalueen ympäröimänä, jossa tilakeskukset sijaitsevat jonkin matkan päässä toisistaan. Tien linjausta on muutettu viimevuosikymmeninä, aiemmin se kulki mm. Vesterilän ja Räsälän pihapiirien läpi.

Hamulanlahti on pieni suojaisa lahti Rautalammin reitin suurimpiin järviin kuuluvan Nilakan eteläosassa, Tukiaisselän pohjukassa. Tukiaisselkää erottaa Nilakan selkävesistä Hamulanniemestä alkava tiheä saarten linja. Rautalammin reitti on ollut tärkeä liikkumisen väylä, jonka kautta seudulta on ollut yhteys Keski-Suomeen ja Hämeeseen. Pysyvä maanviljelyyn perustuva asutus levisi vesireittiä pitkin rantojen vanhoille eräsijoille 1500-luvulla.

Maisema on pienipiirteistä, juovaista drumliinimaastoa, jonka luode-kaakkosuuntautuneisuus on erittäin selvä. Kapeat, pitkänmuotoiset drumliiniselänteet vuorottelevat pien-

ten suojuottien kanssa. Maisemarakenteen juovaisuus näkyy myös maisemakuvassa: pelot ovat muodoltaan kapeita luode-kaakkosuuntaisia suikaleita maaperän painanteiden mukaan.

Hamulanniemellä sijaitseva, vanhojen tilojen muodostama tiivis kyläkokonaisuus on poikkeuksellinen seudun metsävaltaisessa maisemassa. Kaakko-luoteissuuntainen kylätie kulkee Hamulanniemen harjanteella kapean peltoalueen ympäröimänä. Tilakeskukset sijaitsevat jonkin matkan päässä toisistaan.

lältään kylänraitin rakennuskanta on melko saman ikäistä, rakennettu 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Asutusta on myös Hamulanlahden luoteisrantaa rajaavan Kansanmäen korkeimmilla paikoilla Hamulanlahden rannan tuntumassa. Hamulanlahden pohjuksen kosteikoille raivatut niityt ovat nykyisin peltona.

Hamulan kylänraitti kapeine peltoaukeineen muodostaa yhtenäisen maisemakokonaisuuden. Kylänraittilta aukeaa näkymiä Hamulanlahdelle ja vastarannalle Kansanmäelle. Niiniveden Tukiaisselkä on aiemmin luultavasti näkynyt kylälle, mutta nyt rantavyöhykkeen metsä peittää näkymät.

Alueen maisemassa merkittävät pihapiirit luoteesta kaakkoon ovat Hannula, Pohjoisaho, Malila, Vesterilä ja Räsälä.

Rajaus sisältää Hamulan kyläkokonaisuuden: kylänraitin Hamulanniemellä, Kansanmäen ja Koutajoen laakson Kansanmäen luoteispuolella. Pihoilta puolisen kilometrin päässä sijaitseva järvenselkä Niiniveden Tukiaisselkä on aiemmin luultavasti näkynyt kylälle, nyt rantavyöhykkeen metsä peittää näkymät.

Kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt:

Lähde: Keitele – Vanhojen rakennusten inventointi 1994-1995

Seuraavassa kohteet, jotka on todettu nykyisessä rantaosayleiskaavassa. Niiden osalta on kunnan toimesta tarkistettu kohteiden nykytila.

Kunnan rakennusvalvonnan tekemien tarkastelujen perusteella uudemmassa rakennuskannassa tällä yleiskaava-alueella ei ole muita rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Suurin osa ns. uudemmassa rakennuskannasta on tavanomaisia loma-asuntoja ja osin uudempia asuinrakennuksia.

Koutajärven alueella

Talasniemi (kohde 1 kaavakartalla)

Päärakennus on valmistunut 1914. Tila oli tuolloin ns. metsäyhtiön tila, jossa asusti kulloinenkin työnjohtaja. Rakennus on salvottu hirsistä kivijalalle. Hirret ovat käsin veistettyjä. Sotien jälkeen, 1940-luvulla Talasniemeen tehtiin suurempi remontti mm. kuistia laajennettiin ja eteisen päälle tehtiin kattoikkuna. Rakennusta on remontoitu viimeksi vuonna 1987, jolloin rakennuksen ikkunat uusittiin, mutta mallissa noudatettiin mahdollisimman paljon alkuperäistä mallia.

Erikoispiirteisiin rakennuksessa kuuluu mm. sen Koutajärven puoleiselle takaseinälle tehty nikkarityylinen koristelu. Rakennus on nykyisin asuinkäytössä.

Nilakan alueella

Mattila (kohde 2)

Mattilan tilan päärakennus on alkujaan ollut savutupa. Rakennuksen tarkkaa ikää ei tiedetä, mutta entisen savutuvan hirressä on merkintä 1775. Pääosin rakennus ajoittuu viimeistään 1800-luvun loppupuolelle. Rakennus käsittää kuistin eli viski, tuvan, kaksi makuuhuonetta, salin keittiön ruokahuoneen ja eteisen. Rakennus on hirsirunkoinen, kivijalalle rakennettu ja vuorattu pystyrimoilla.

Mattilan pihapiirissä ovat myös kaksikerroksinen *luhtiaitta*, kolme aittahuonetta käsittävä *aittarivi*, pellolla sijaitseva *riihi* sekä *puimalato*. Rannalla on *verkkomökki* ja *nuottakota*.

Korpela (kohde 3)

Pikko (kohde 4)

Pikon pihapiiri sijaitsee aivan Nilakka -järven rantamaisemissa. Se on vanha mäkitupalaisasuinpaikka, jonka nykyiseen rakennusryhmään kuuluvat päärakennus, luonnonkivistä muurattu navetta vuodelta 1951 sekä hirsinen aittarakennus, joka on hieman nuorempi kuin tuparakennus. Vanhinta rakennuskantaa edustaa nykyisin peruskorjattu asuinrakennus, jonka tarkkaa ikää ei ole tiedossa. Tupa on ilmeisesti sijainnut nykyisellä paikallaan 1900-luvun alkupuolelta.

Malila (kohde 5)

Malila on Hamulanniementien 1800-1900 -lukujen vaihteen rakennuskantaan kuuluva asuintalo. Alkujaan asuinrakennus on ollut pidempi, mutta sen varsinainen tupaosa on purettu 1920-luvulla. Tällöin rakennus lyhentyi noin 9 metriä. Asuinrakennus on tehty hirsistä kivijalalle. Rakennusta on remontoitu 1950-luvulla, 1975 ja 1980.

Räsälä (kohde 6)

Päärakennus on rakennettu ainakin kahdessa vaiheessa. Nykyisin kamaripäätynä olevan osan ikää ei varmuudella tiedetä, mutta sen arvellaan ajoittuvan 1800-luvun puolelle. Vuonna 1922 August Rahikainen osti tilan. Tupa on salvottu vanhoista Rahikaisen talon hirsistä vuonna 1925. Pihapiirissä oleva *navettarakennus* on rakennettu vuosina 1929-29 mukulakivestä. Pihapiirin *aittarivi* on 1920-luvulta. Pihapiiristä hieman ulompana on ns. *eloaitta*. *Savusauna* on vuodelta 1938.

Pasala (kohde 7)

Pasalan tila on Hamulan kylän vanhimpia tiloja. Tilan nimenä oli Finni 1700, 1705. Ison vihan jälkeen talon nimeksi vakiintui Pasala. Ensimmäisen Pasasen suvun edustaja oli Martti Pasanen. Sotilassuhteiltaan talo oli vuodesta 1704 ratsuväen reservitalo. 1880-luvulta talo tuli tunnetuksi majatalona.

Päärakennus on toiminut Hamulan kylän keskeisenä rakennuksena. Pasalan tilan vanhoista rakennuksista on jäljellä päärakennus, nykyisin osin peruskorjattuna. Rakennuksen vanhemman osan kivijalassa on ns. karsikkokivi, johon on kaiverrettu vuosiluku 1837. Ns. uudempi osa eli nykyinen tupa on päärakennukseen tehty 1800-luvun loppupuolella.

Hamulan koulu (kohde 8, nykyisin asunkäytössä)

Koulu rakennettiin vuosien 1895-1896 aikana. Koulurakennus on rakennettu hirsistä lohkokivijalustalle. Harjakaton katteena on nykyisin pelti.

Ylölä (9)

Tila on alkujaan kuulunut osaksi Siekkilän tilaa. 1844 Petter Ylönen osti tilan itselleen. Nykyinen päärakennus ajoittuu 1910-luvulle. Rakennus on hirsirunkoinen, kivijalalle tehty kaksikerroksinen asuintalo. Pihapiirissä oleva entinen *tallirakennus*, nykyinen varastorakennus on salvottu hirsistä nurkkakiville. Aittarakennukset ajoittuvat 1890-luvun lopulle. Ns. *vilja-aitassa* on vuosiluku 1895 ja entisen tallin takana olevassa *aitassa* on vuosiluku 1896. Aitat ovat hirsirunkoisia. Ylölän rakennuksiin kuuluu myös rannalla sijaitseva *verkkomökki*, jonka hirsikerroksissa on vuosilukumerkinnot 1899/1924.

Kirkkoniemi (kohde 10)

Vanha asuinrakennus.

Lehto (Purettu)

Lehdon tila on vanha sukutila ja ns. kantatila. Vesteristen suvulle tilan osti Johan Vesterinen 1875, joka rakennutti mm. Lehdon kavinavetan 1870-luvulla. Johan Vesterisen aikana tilalla toimi mm. Keiteleen maitokone eli separaattori. Nykyinen päärakennus on rakennettu vuosien 1925-26 aikana.

Järvelä (Purettu)

Järvelän tilan päärakennuksen ja aittarivin tarkkaa ikää ei tiedetä. Rakennukset ajoittuvat ilmeisesti 1800-luvun loppupuoliskolle. Järvelän asuinpaikka on entisen lukkari Abel Ikäläisen asuintalo. Laukkasten suvulle tila siirtyi 1900-luvun alussa. Päärakennus on hirsirunkoinen, salvottu pitkällä nurkalla kivijalalle. Rakennukseen kuului aiemmin isompi tupaosa, joka on purettu pois. Lautarunkoisesta eteisestä johtaa sisäänkäynnit kahteen erilliseen asuntoon. Molempiin kuuluu tupakeittiö ja sen takana sijaitseva kamari. Vuoteen 1964 asti asuttiin molemmissa asunnoissa. Lautateinen on rakennettu 1920-luvulla. Nykyisin rakennus on kesäasuntona.

Pihapiiriin kuuluva *aittarakennus* käsittää kaksi aittahuonetta, jotka ajoittuvat ilmeisesti 1800-luvun loppupuolelle. Aittarivin toiseen päätyyn on myöhemmin rakennettu tallirakennus.

Hiekka (erakkomunkin maja on pääosin purettu)

Erakkomunkin majan tilanne on tarkistettu. Rakennuksen puurakenteet on purettu huonon kunnon takia v. 2015. Betonirakenteita on jäljellä. Kohteella ei ole kuitenkaan enää mitään suojeluarvoa.

1920-luvulla rakennetussa rakennuksessa oli munkkiveljestön aikaan höyrykone, jolla saatiin virtaa munkkiyhteisön tarpeisiin. Alun perin rakennus oli pulpettikattoinen, mutta munkkien mukana saapunut sahatyömies rakensi tähän betonista tehtyyn rakennukseen laudoista toisen, harjakattoisen kerroksen. Toisessa kerroksessa oli yhden huoneen ja eteisen asuinhuoneisto. Aluksi huoneistossa asui itse sahatyömies, myöhemmin se toimi munkkien erakkohuoneena. Rakennuksen yläkerta paloi keväällä 1945. Se kuitenkin rakennettiin uudestaan.

Hiekan tilalla sijaitsee Konevitsan luostariin liittyvä ja munkkien hautausmaa.

2.2 Arkeologinen kulttuuriperintö

Vuoden 2016 aikana alueella suoritettiin muinaisjäännösinventointi Mikroliitti Oy:n toimesta (Keitele Nilakan ja Koutajärven rantayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2016. Maastotyöt Timo Jussila ja Timo Sepänmaa sekä osan aikaa Teemu Tiainen).

Museovirasto on suorittanut tutkimuksia Maaherranniemen muinaismuistokohteiden (Maaherranniemi ja Maaherranniemi 2) alueella vuosina 2017 ja 2018.

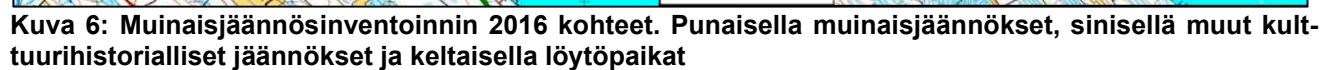
Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää kaava-alueen muinaisjäännökset. Etsiä alueelta kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuurihistoriallisia, suojeltaviksi katsottavia jäännöksiä.

Muinaisjäännösinventoinnissa 2016 kaava-alueen maastot tulivat lähes kattavasti arvioitua ja tarkastettua. Saarien maastotarkastus oli pikainen ja kaikissa saarissa ei käyty. Alueelta löytyi 9 esihistoriallista asuinpaikkaa ja kaikkiaan niitä on alueella nyt 10. Kaikki nyt löydetty asuinpaikat ovat ehjiä ja metsämaastoissa. Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä alueella on nyt 14: Viisi tervahautaa ja kuusi hiilihautaa, vanha talotontti, raja-merkki ja kuoppakohde.

Kaikkiaan kiinteitä muinaisjäännöksiä on kaava-alueella 26. Muiksi kulttuuriperintökohteiksi (3 kpl) on luokiteltu historiallisen ajan talonpaikka viereisine raivausröykkiöalueineen, sekä yksi kuoppakohde. Mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi todettiin neljä vanhaa talon- tai torpanpaikkaa sekä yksi mahdollinen hautasaari tai tarinapaikka.

Alueella tunnettiin ennestään 8 löytöpaikkaa. Inventoinnissa löydettiin kolmesta paikasta kvartsi-iskoksia 1-2 kpl ja nämä mahdolliset kivikautiset asuinpaikat jäivät löytöpaikoiksi. Löytöpaikkoja on alueella kaikkiaan 11. Ne eivät ole suojelukohteita.

Kaikkiaan kaava-alueella on suojelukohteina: 26 kiinteää muinaisjäännöstä (sm), kolme muuta kulttuuriperintökohdetta (s) ja viisi mahdollista muinaisjäännöstä (eivät suojelukohteita).

Arkeologisen inventoinnin kohdeluettelo.

Nro	Nimi	N	E	Ajoitus	Laji	Tyyppi	Mjunnus
	Muinaisjäänökset						
1	PEKANAHO	7016706	462502	kivikautinen	asuinpaikka		239010001
2	HANHINIEMI	7010204	465285	esihistoriallinen	asuinpaikka	asumuspainanne	1000030109
3	TULILAHTI	7002649	463615	esihistoriallinen	asuinpaikka		1000030110
4	TULINIEMI	7002437	463890	esihistoriallinen	asuinpaikka		1000030112
5	KANNASNIEMI	7000143	466080	esihistoriallinen	asuinpaikka		1000030113
6	KANNAKSENSAARI	7000073	466226	esihistoriallinen	asuinpaikka		1000030114
7	MAAHERRANNIEMI	6999836	466536	kivikautinen	asuinpaikka		1000028778
8	MASUNNIEMI	6991561	475438	esihistoriallinen	asuinpaikka		1000030117
9	MASUNNIEMI 2	6991672	475372	historiallinen	valmistus	tervahauta	1000030118
10	JOKINIEMI	6989204	474750	historiallinen	valmistus	hiilihauta	1000030119
11	KORVENPOLVENVUORET	7001216	470657	historiallinen	asuinpaikka	asuinp. ja raivausröyk.	1000030120
12	RAJALA	6986228	478176	historiallinen	rajamerkki		1000030121
13	HEIKKILÄNNIEMI	7008300	466529	historiallinen	valmistus	kaivantoja	1000030156
14	ELOSAARI 1	6988032	479323	historiallinen	valmistus	hiilihauta	1000030158
15	ELOSAARI 2	6988163	479311	kivikautinen	asuinpaikka		1000030159
16	ELOSAARI 3	6988203	479280	historiallinen	valmistus	tervahauta	1000030160
17	ELOSAARI 4	6988274	479271	historiallinen	valmistus	tervahauta	1000030161
18	ELOSAARI 5	6988372	479242	historiallinen	valmistus	hiilihauta	1000030162
19	ELOSAARI 6	6988088	478509	historiallinen	valmistus	hiilihauta	1000030163
20	ELOSAARI PELTOLAHTI 1	6988826	478779	historiallinen	valmistus	hiilihauta	1000030164
21	ELOSAARI PELTOLAHTI 2	6988855	478709	historiallinen	valmistus	tervahauta	1000030165
22	ELOSAARI PELTOLAHTI 3	6989048	478687	historiallinen	valmistus	tervahauta	1000030166
23	ELOSAARI 7	6989071	478491	kivikautinen	asuinpaikka		1000030167
24	MAAHERRANNIEMI 2	6999833	466560	historiallinen	valmistus	hiilimiilu	1000030168
28	HAMULANNIEMI TORP	6990616	474821	historiallinen	asuinpaikka	asuinpaikka ja raivausröyk.	1000030177
29	HAMULANNIEMI SOLDATS TORP	6990564	474926	historiallinen	asuinpaikka	asuinpaikka ja raivausröyk.	1000030178
	Muut kulttuuriperintökohteet						
25	HIRSIKANGAS	7004071	472429	historiallinen	asuinpaikka		
26	HETEJOKI	7001820	463948	historiallinen	muu	kuoppia	
27	KIRKKONIEMI	6986522	477779	historiallinen	maatalous	röykkiö	
	Mahdolliset muinaisjäänökset						
30	HEIKILÄ	7013669	465688	historiallinen	asuinpaikka		
31	KIVINIEMI	7013274	465588	historiallinen	asuinpaikka	soldats torp	

32	FINNI B	6999506	466762	historiallinen	asuinpaikka		
33	FINNI A	6999194	466850	historiallinen	asuinpaikka		
34	TOSO	7013526	463306	historiallinen	hautapaikat	hautasaaret	1000015210
	Löytöpaikat						
35	KIVIHARJU	6987641	474909	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015228
36	KOTIAHO	7003235	469581	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015221
37	LAITILA	7008413	466762	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015231
38	PIIKKINIEMI	7004205	470761	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015229
39	PITKÄLÄ	7009213	464473	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015236
40	RANTALA	7000646	465183	rautakautinen	löytö	irtolöytöpaikat	239040001
41	SELKÄMÄ	6988611	474070	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	1000015224
42	HIEKKARANTA	7000529	467154	kivikautinen	löytö	irtolöytöpaikat	
43	HETEJOKI 1	7001845	463982	esihistoriallinen	löytö	irtolöytöpaikat	
44	ELOSAARI 7	6989289	478538	esihistoriallinen	löytö	irtolöytöpaikat	
45	INGINSAARI NAAKKANIEMI	6993484	475231	esihistoriallinen	löytö	irtolöytöpaikat	

2.3 Luontoselvitys

2.3.1 Selvityksen aineisto ja menetelmät

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen maastotyöt tehtiin 20.–22.7. ja 28.7.2016. Tarkoituksena oli löytää kaava-alueella sijaitsevat metsälain (10 §), luonnonsuojelulain (29 §) ja vesilain (2:11 §) mukaiset arvokkaat elinympäristöt sekä uhanalaiset luontotyytit. Lisäksi havainnoitiin kohteiden kasvillisuutta. Kaava-alueelta valittiin kartta- ja ilmakuvatarkastelun perusteella maastossa tarkastettavat kohteet. Maastotyön ulkopuolelle jätettiin luonnontilaltaan selvimmän muuttuneet alueet, kuten hakkuuaukeat. Maastotöiden yhteydessä tehtiin samalla havaintoja mahdollisista luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien elinympäristöistä. Kaava-alueen saarissa käytiin yhden veneellä yhden päivän aikana.

Luontoselvityksestä on vastannut FM Mika Welling. Alueen linnustoa on selvittänyt Ari Parviainen ja selvityksen tulokset on esitetty erillisessä raportissa (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustaselvitys 2016). Linnustaselvityksen yhteydessä tarkastettiin myös muutamia potentiaalisia liito-oravan elinympäristöjä ajankohdan sallimalla tarkkuudella.

Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin 10.4. ja 23.4.2018, jolloin luontoselvitys 25.4.2018 valmistui lopulliseen muotoonsa. Olosuhteet maastokartoituksille olivat hyvät ja Maastotöiden perusteella liito-oravan potentiaalisia elinympäristöjä voitiin kartoittaa luotettavasti. Kartoitettavat kohteet olivat kaavoitustyön aikana rakennuspaineita omaaviksi nousseet ja aikaisemmin liito-oravalle potentiaalisiksi elinympäristöiksi arvioidut kohteet.

Maastotöiden lisäksi selvityksessä käytettiin hyväksi kirjallisuusluettelossa mainittujen lähteiden lisäksi seuraavia aineistoja ja lähteitä:

- Ympäristöhallinnon Karpalo-tietojärjestelmä 2016
- P-Savon ELY-keskuksen uhanalaistiedot 20.5.2016
- Maanmittauslaitos, kartta- ja ortokuva-aineisto 2016
- Nilakan ja Koutajärven rantaosayleiskaava, 30.12.1996.

2.3.2 Alueen yleiskuvaus

Osayleiskaava-alue käsittää Koutajärven ympäristön kokonaisuudessaan sekä kaksi Nilakan järvelle sijoittuvaa aluetta. Kaava-alueiden kokonaispinta-ala on noin 114,3 km². Keiteleen kunnan taajama sijoittuu kaava-alueiden välittömään läheisyyteen.

Koutajärvi on noin 7,3 kilometriä pitkä ja enimmillään noin 1,8 kilometriä leveä järvi. Järven suurin syvyys on 12 metriä. Järven pohjoisosan Talaslahteen laskee Honkajoki, länsiosan Tulilahteen Hetejärvestä laskevat Myllypuro ja Hetejoki ja kaakkoisosan Myllylahteen Lamminpuro. Järvi purkaa vetensä Etelälahdesta laskevana Koutajokena. Alueella on kolme lähettä sekä Maaherranniemessä vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen (0823901) vedenottamo. Erityisesti järven länsi- ja eteläosien ranta-alueille sijoittuu runsaasti peltoviljelyä. Asutus on pääosin haja-asutusta, kylämaista asutusta on järven itäpuolen Ikälänkylässä.

Nilakan pohjoisempi kaava-alue käsittää Vuonamonlahden saarineen. Alueen pohjoisosassa järveen laskevat Kangasjoki ja Sulkavanjoki sekä itäosassa Aittojoki ja Patajoki. Lisäksi järveen laskee Mustapuro ja Hirvipuro sekä pienempiä oja. Vuonamonlahden suurimpia saaria ovat Alvisensaari, Kumpusaari, Honkasaari, Herrainsaari, Sisalussaari, ja Elosaari. Asutus alueella on haja-asutusta, peltoviljelyä sijoittuu erityisesti lahden länsirannalle.

Kuvat 7 ja 8 : Vasemmalla Koutajärven länsirannan maaseutumaisemaa, oikealla Koutajärven Etelälahdesta laskeva Koutajoki.

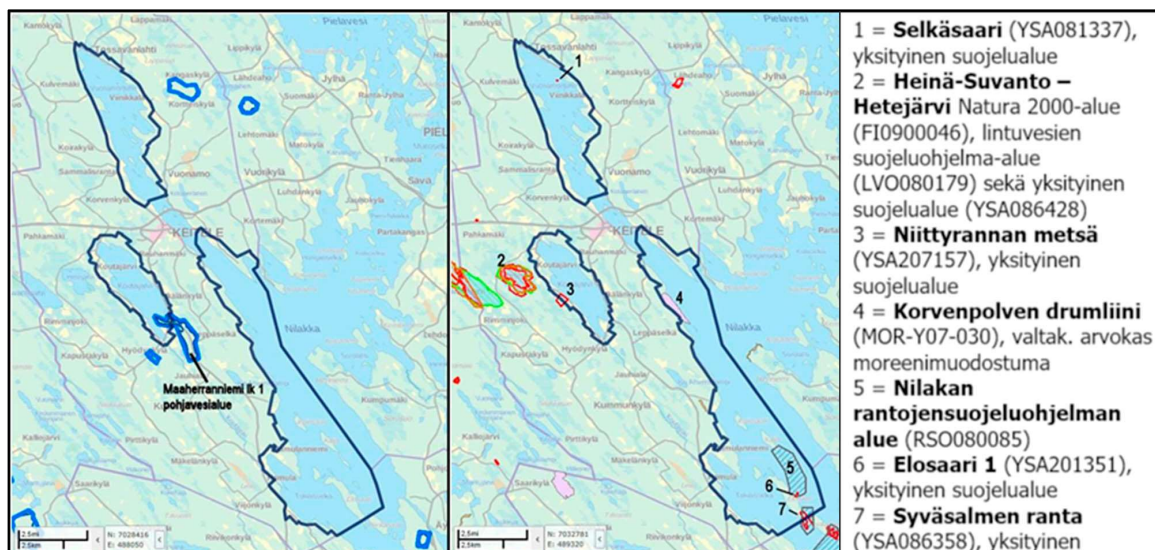
Kaava-alue kuuluu eteläborealisella vyöhykkeellä Järvi-Suomen –alueeseen (2b) ja suokasvillisuutensa puolesta sekä Pohjanmaan aapasuoalueen että sisä-Suomen vietto- ja rahkakeitaiden alueille. Alueen kallioperässä vallitsevat granodioriitti, kvartsidioriitti, graniitti ja felsinen vulkaniitti (Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna 2016).

Kaava-alue kuuluu Rautalammin reitin valuma-alueella Nilakan lähialueeseen (pinta-ala 2156, 52 km², järvisyys 17,91 %) sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueeseen. Pohjois-Savon pintavesien ekologisen tilaluokituksen 2013 mukaan Koutajärven ekologinen tila on erinomainen ja Nilakan hyvä (Vallinkoski ym. 2016).

Alue on pääosin kivennäismaata. Avosoita esiintyy yksinomaan vesistöjen matalissa lahdissa luhtasuorantoina, korpia ja rämeitä sijoittuu lähinnä purojen ja jokien varsille. Nilakka kuroutui jääkauden jälkeen Itämerestä noin 9500 vuotta sitten ja tämän Ancylusjärvivaiheen rantavalleja on havaittavissa kaava-alueeseen rajautuvassa Lumimäessä (korkeudella 150-160 m).

2.3.3 Suojelualueet ja uhanalaiset lajit

Alueelle sijoittuvat pohjavesialueet, suojelualueet sekä muuten huomionarvoiset alueet on esitetty kuvan 9 kartoilla (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 2016).

Kuva (9): Vasemmalla kaava-alueen läheisyyteen sijoittuvat pohjavesialueet, oikealla kaava-alueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat suojelualueet (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 5.9.2016).

Uhanalaisten tai huomionarvoisten lajien esiintymät on esitetty kuvassa 10 ja taulukossa alla (P-Savon ELY-keskus 20.5.2016). Kirjoverkkoperhosen esiintymätieto on vanha epätarkka (jokiranta, tarkkuus 1000 metriä), mutta on mahdollista, että laji esiintyy kaava-alueella. Myös isokultiainen esiintymä on tiedossa 1000 metrin tarkkuudella.

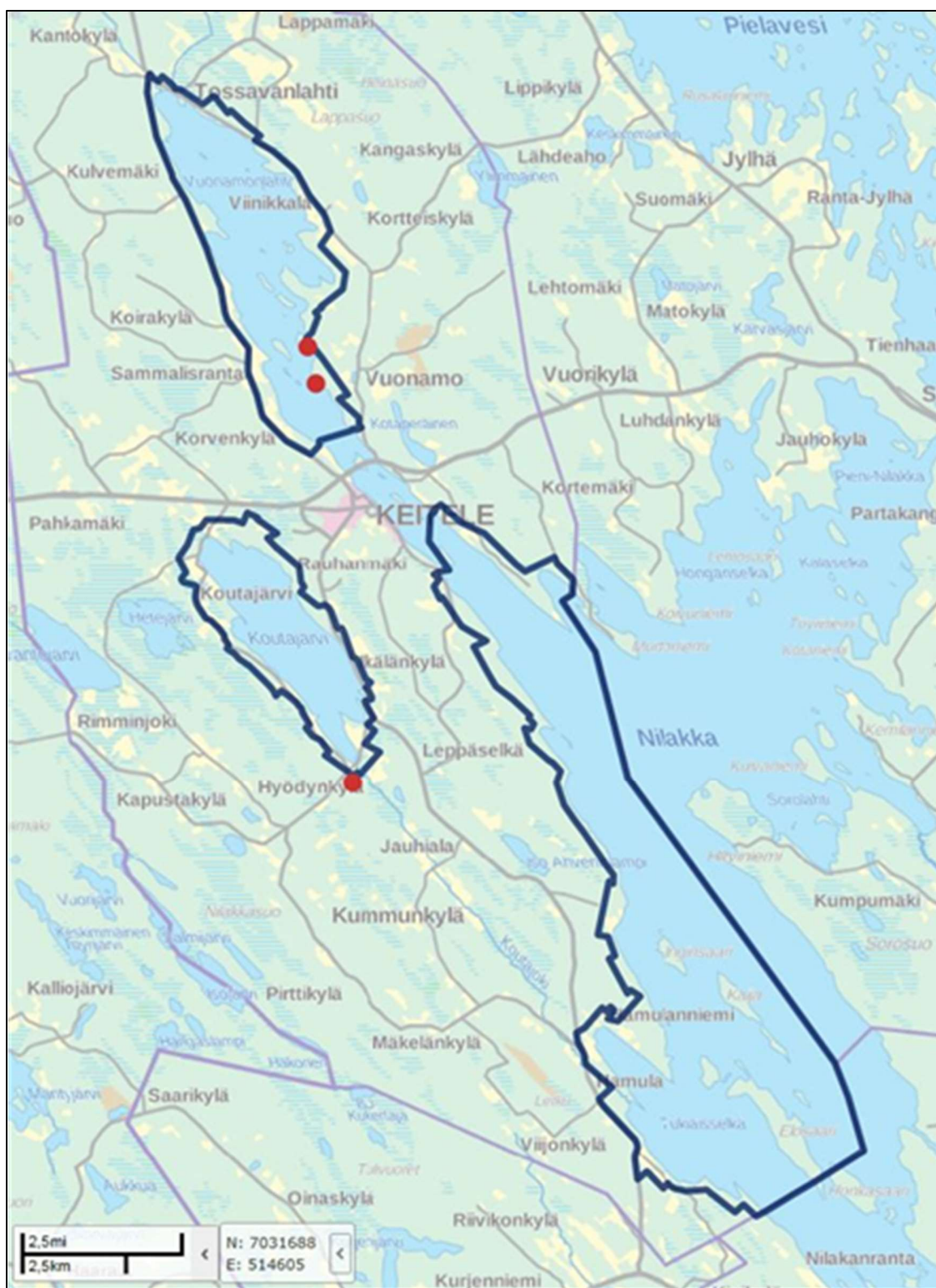
		valtak.	alueell.	Lsa	dir.	vastuu
Tieteellinen nimi	Suomeksi					
<i>Pteromys volans</i>	liito-orava	NT		X	X	X
<i>Euphydryas maturna</i>	kirjoverkkoperhonen	LC		X	X	
<i>Chrysis longula</i>	isokultiainen	NT				
(valtak. = valtakunnallinen uhanalaisuus, alueell. = alueellinen uhanalaisuus, Lsa = asetuksen 471/2013 mukaan uhanalainen /rauhoitettu, dir. = lintudirektiivin liitteen I tai luontodirektiivin liitteen II ja IV laji, vastuu = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji)						

Taulukko: Alueella esiintyvät huomionarvoiset lajit (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 20.5.2016)

Liito-orava on luonnonsuojelulain 38 §:n (Luonnonsuojelulaki 1096/1996) mukaan rauhoitettu ja Euroopan unionin Luontodirektiivin (92/43/EEC) liitteissä II ja IV (a) mainittu laji, jonka luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Vastuu merkitsee lähinnä sitä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Tammikuussa 2016 julkaistussa Suomen nisäkkäiden uhanalaisuusluokituksessa (Liukko ym. 2016) liito-orava kuuluu luokkaan silmälläpidettävä (NT, Near Threatened).

Kirjoverkkoperhonen on luonnonsuojelulain 38 §:n (Luonnonsuojelulaki 1096/1996) mukaan rauhoitettu ja Euroopan unionin Luontodirektiivin (92/43/EEC) liitteissä II ja IV (a) mainittu laji, jonka luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Suomessa laji kuuluu elinvoimaisiin (LC, Least Concern) lajeihin.

Isokultiainen on myrkkypistiäisiin kuuluva hyönteinen, joka on luokiteltu voimassa olevassa uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettäviin (NT, Near Threatened) lajeihin (Rassi ym. 2010).

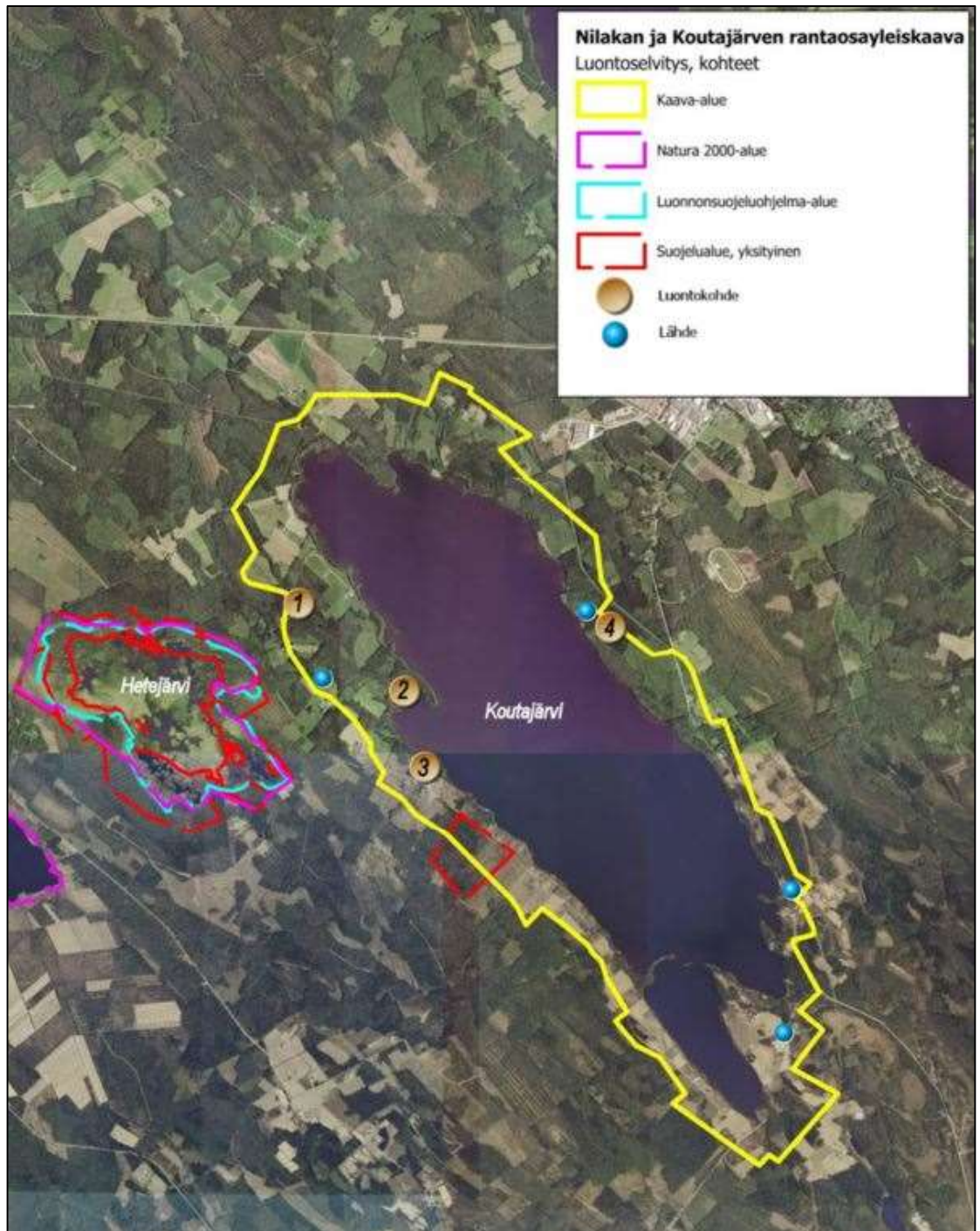
Kuva 10: Huomionarvoisten lajien esiintymät (punainen pallo).

2.3.4 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Luontoselvityksen kohdekuvaukset on esitetty seuraavassa.

KOUTAJÄRVI

Koutajärven kaava-alueelta tarkastettaviksi kohteiksi otettiin potentiaalisia liito-oravan elinympäristöjä, puroja ja ranta-alueita.

Kuva 11: Luontokohteiden sijainti Koutajärvellä (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu 2016).

Voimassa olevassa, vuoden 1996 rantaosayleiskaavassa Koutajärven alueelta oli merkitty järven eteläosan Etelälahti linnustollisesti arvokkaaksi alueeksi. Muita luontoarvokohteita ei alueelta ollut tiedossa. Kaava-alueelle sijoittuu osin Niittyranan metsän yksityisen suojelualue (YSA207157).

Kohde 1

Liito-oravalle soveltuva elinympäristö, jossa puusto on uudistuskypsää kuusikkoa.

Kohde 2

Tulilahteen laskevan Myllypuron kohdalla rantaan ulottuva pieni sararäme, joka vaihetuu reunoistaan isovarpurämeksi. Leveydeltään noin 2,5 –metrinen puro on perattu ojaksi, jossa kasvaa runsaana ulpukka ja vehka. Sararämeet on arvioitu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiä (Raunio ym. 2008).

Kohde 3

Hetejärvestä laskeva Hetejoki on aikanaan perattu vesiuoma. Joen varren puusto on järeää koivua, kuusta, harmaaleppää ja pihlajaa. Lahopuustoa on lehtimaapuuna kohtalaisen paljon. Kenttäkerroksen kasvillisuudessa vallitsee runsas ruohoisuus, päälaajistona metsäimarre, korpi-imarre, käenkaali, oravanmarja, herukka, sudenmarja, kotkansiipi, hiirenporras ja vadelma. Kohteella on ruohokangaskorven ja lehtokorven ominaislaajistoa. Molemmat luontotyypit on Etelä-Suomessa arvioitu erittäin uhanalaisiksi (EN) (Raunio ym. 2008) ja kohdetta voidaan pitää metsälain tarkoittamana erityisen tärkeänä elinympäristönä. Lisäksi alue on puuston perusteella liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, joskaan kesäkuussa 2016 havaintoja lajista ei kohteelta tehty.

Kohde 4

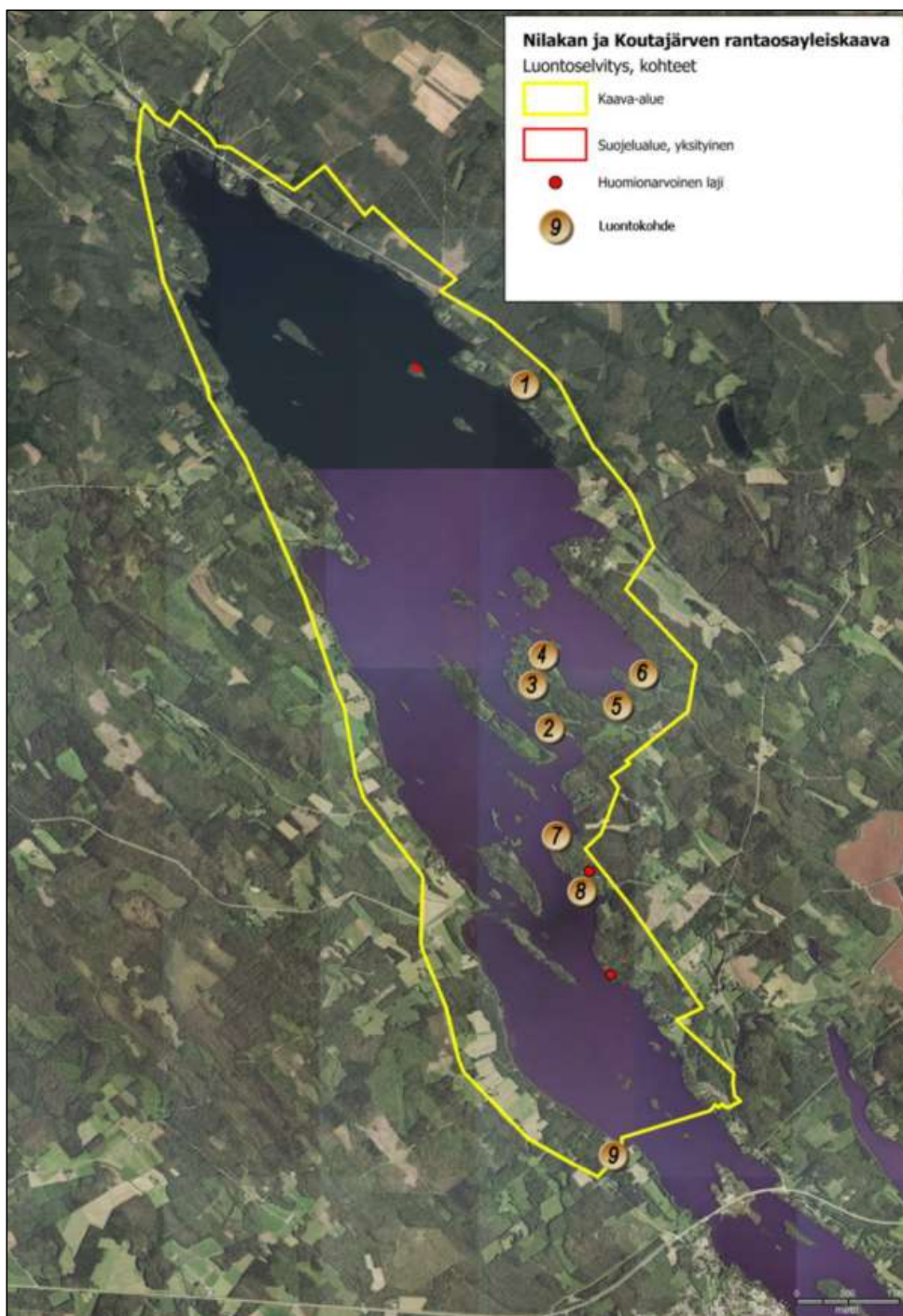
Liito-oravalle soveltuva elinympäristö, jonka puusto on melko väljää harvennettua uudistuskypsää kuusikkoa. Kuusikkokuvio vaihetuu ranta-alueella nuoreksi mäntytaimikoksi. Huhtikuussa 2018 tehdyssä kartoituksessa kohteelta ei löydetty merkkejä liito-oravasta.

Lähteet

Kaava-alueelle sijoittuu neljä peruskarttoihin merkittyä lähdettä, joista kaksi sijoittuu peltoaukealle.

NILAKKA, POHJOINEN KAAVA-ALUE (VUONAMONLAHTI)

Nilakan kaava-alueelta tarkastettaviksi kohteiksi otettiin potentiaalisia liito-oravan elinympäristöjä, puroja ja ranta-alueita. Seuraavassa on esitetty kohteiden kuvaukset.

Kuva 12: Luontokohteiden sijainti Nilakan pohjoisosassa Vuonamonlahdella (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu 2016).

Kohde 1

Lamminniemenlahti on rehevä, umpeen kasvava sara- ja heinäluhtainen lahdenpohjukka. Rannan lajistossa yleisimpänä vallitsevat luhtakastikka, viiltosara- ja pullosara, kurjenjalka, vehka, myrkkykeiso ja luhtavilla. Lahden rantametsät ovat harvennettuja sekametsiä. Sara- ja heinäluhdet ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Avoluhdet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 2

Sisaluslahden pohjoisrannan kapeaa jouhisaravaltaista rantaluhtaa, jossa havaittiin myös kurkipari. Sara- ja heinäluhdet ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Avoluhdet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 3

Vihtananniemen keskiosien metsät ovat lehtomaisia ja tuoreen kankaan kuusimetsiä ja kuusi-mänty –sekametsiä. Alue on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, mutta lajista ei huhtikuussa 2018 tehdyssä maastokartoituksessa kuitenkaan löydetty merkkejä.

Kohde 4

Vihtananniemen pohjoisranta on sara- ja heinäluhtaa. Sara- ja heinäluhdet ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Avoluhdet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 5

Pohjukkasuo on tyypiltään mäntyä ja koivua kasvavaa isovarpu- ja tupasvillarämettä. Suon läpi laskee Patajoki. Suon reunassa on vanhoja ojia, mutta suo on luonnontilaisen kaltainen. Isovarpurämet ja tupasvillarämet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppisiä (Raunio ym. 2008).

Kohde 6

Itälahdensaaren eteläpuolinen Itälahti on laajalti saraluhtaa, josta havaittiin myös kurkipari. Sara- ja heinäluhdet ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Avoluhdet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 7

Hanhilahden edustan niemen rinne on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Kuusen lisäksi alueella on järeitä haapoja. Metsäkuvio on tarkastettava, mikäli alueelle osoitetaan rakentamista.

Kohde 8

Palolahden pohjoispuolinen rinne on järeää harmaaleppää, koivua, kuusta ja mäntyä kasvava runsasruohoinen, mutta melko kivinen lehtorinne, jossa runsaslukuiseen lajistoon kuuluvat muun muassa käenkaali, oravanmarja, puna-ailakki, metsäkurjenpolvi, kultapiisku, metsäkastikka, metsätähti, sudenmarja, maitohorsma, metsäimmarre, metsäalvejuuri, vadelma ja niukkana mustikka. Lahopuustoa on harmaaleppämaapuuna kohtalaisesti. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 9 (osin kaava-alueella)

Kesäteatterin alueella on maisemallisesti arvokkaita rantamäntyjä. Alueen viereinen kuusikko on liito-oravan potentiaalista elinympäristöä ja alueella on runsaasti järeää haapaa. Metsäkuviolla käytiin 14.-17.6.2016 tehdyn linnustوسelvityksen yhteydessä, jolloin havaintoja liito-oravasta ei tehty. Metsäkuvio on tarkastettava, mikäli alueelle osoitetaan rakentamista.

NILAKKA, ETELÄINEN KAAVA-ALUE

Seuraavassa on esitetty luontokohteiden kuvaukset.

Kuva 13: Luontokohteiden 10-18 sijainti Nilakan eteläosassa (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu 2016).

Kuva 14: Luontokohteiden 19-21 sijainti Nilakan eteläosassa (Ortokuva: Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu 2016).

Kohde 10

Rantatien varrella on laajalti varttunutta kuusikkoa, jossa sekapuuna myös järeämpiä kuusia. Kohde on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Metsäkuviolla käytiin 14.–17.6.2016 tehdyn linnustoselvityksen yhteydessä, jolloin havaintoja liito-oravasta ei tehty. Huhtikuussa 2018 kohteelta ei löydetty merkkejä liito-oravasta.

Kohde 11

Kuivakannanlahden rantapuusto on uudistuskypsää kuusi-mänty –sekametsää, jossa sekapuustona kasvaa myös järeää haapaa. Kohde on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä ja tarkastettava, mikäli alueelle osoitetaan rakentamista.

Kohde 12

Kuivakannanlahteen laskeva oja alaosaltaan on tiheähköä pensasluhtaa. Kohde on luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.

Kohde 13

Myllypuro on ojaksi perattu puro, jonka puusto on nuorehkoa koivua, pihlajaa ja harmaaleppää. Ruohokangaskorven pohjakerroksen kasvillisuudessa vallitsevat hiirenporras, korpi-imarre, lillukka, mesiangervo, metsäimarre, orvokit, sananjalka, käenkaali, oravanmarja sekä vadelma. Ruohokangaskorvet on Etelä-Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi luontotyyppi (EN) (Raunio ym. 2008).

Kohde 14

Myllypuron pohjoispuolinen kangas on laajalti harvennettua uudistuskypsää kuusikkoa, joka on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Metsäkuviolla käytiin 14.–17.6.2016 tehdyn linnustoselvityksen yhteydessä, jolloin havaintoja liito-oravasta ei tehty. Metsäkuvio on tarkastettava, mikäli alueelle osoitetaan rakentamista.

Kohde 15

Vuonamonniemen Suolahti on pohjukastaan luonnontilaisen kaltaista saranevaa ja sara-luhtaa, jossa lajistossa jouhi- ja pullosara, tupasvilla, raate ja suokukka. Suo vaihtuu takaosan puustoisempaan ja ojitettuun suohon tupasvillarämeenä. Sara- ja heinäluhdet ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Avoluhdet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Kohde 16

Varttunutta ja uudistuskypsää kuusta kasvava metsäkuvio, jossa sekapuuna on järeää koivua ja yksittäisiä mäntyjä. Kohde arvioitiin liito-oravalle soveltuvaksi elinympäristöksi, mutta huhtikuussa 2018 tehdyssä liito-oravakartoituksessa alueelta ei tehty havaintoja liito-oravasta.

Kohde 17

Uudistuskypsää kuusta kasvava metsäkuvio tien on eteläpuolella. Kohde on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Metsäkuviolla käytiin 14.–17.6.2016 tehdyn linnustoselvityksen yhteydessä, jolloin havaintoja liito-oravasta ei tehty. Huhtikuussa 2018 tehdyssä liito-oravakartoituksessa ei tehty havaintoja liito-oravasta.

Kohde 18

Tien molemmin puolin olevaa uudistuskypsää kuusikkoa. Kohde on liito-oravalle soveltuva elinympäristöä. Metsäkuviolla käytiin 14.–17.6.2016 tehdyn linnustoselvityksen yhteydessä, jolloin havaintoja liito-oravasta ei tehty. Huhtikuussa 2018 tehdyssä liito-oravakartoituksessa ei tehty havaintoja liito-oravasta.

Kohde 19

Masunniemen pohjoisrannassa on noin 250 metriä leveä hiekkaranta, joka on maisemallisesti ja virkistyksellisesti arvokas kohde. Lisäksi kohde on paikallisesti luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde. Niemen metsät ovat harvennettuja varttuneita kasvatusmännikköjä.

Kohde 20

Koutajokivarsi on pensaikkoluhtana metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi (Raunio ym. 2008). Jokivarren lajistossa kiiltopajun lisäksi kasvavat luhtakastikka, järvikorte, myrkkyykeiso, kurjenjalka, raate, luhtamatara, rentukka ja rantakukka.

Kohde 21

Kirkkoniemen rantapuusto on maisemallisesti arvokasta vanhaa mäntyä ja kuusta. Niemen päässä kasvavassa männyssä on kalasääsken rauhoitettu pesäpuu, joka kesällä 2016 oli asuttu. Voimassa olevassa, vuoden 1996 rantaosayleiskaavassa Kirkkoniemen lahden pohjukka on merkitty liito-oravan elinympäristöksi. Huhtikuussa 2018 tehdyssä liito-oravakartoituksessa ei tehty lajista havaintoja. Alueen metsät eivät nykyisellään täytä liito-oravalle erityisen hyvin soveltuvan elinympäristön piirteitä.

SAARET

Kaava-alueelle sijoittuvissa suurimmissa saarissa käytiin yhden päivän aikana veneellä. Saaret olivat Alvisensaari, Kumpusaari, Herrainsaari, Sisalussaari, Elosaari, Marjosaari ja Salmensaari.

Alvisensaari

Saaren pohjoispäässä on laavu. Saaren metsät ovat tuoreen kankaan uudistuskypsää mäntyä, sekapuuna on myös järeää haapaa sekä yksittäisiä kuusia. Saaren päällä havaittiin mahdollisesti nuolihaukkapari. Laji on arvioitu elinvoimaiseksi (Tiainen ym. 2016).

Kumpusaari

Saaren pohjoispäässä on nuotiopaikka. Rantapuusto on järeää mäntyä, sisäosassa nuorehkoa lehtipuuvaltaista sekametsää ja haapaa on runsaastikin. Saaren korkeimmat kohdat ovat kuivahkon ja tuoreen kankaan uudistuskypsää männikköä. Pensaskerros on tyypillisesti koivua ja katajaa. Vanhoja kantoja on yleisesti, lahoppuustoa on määrällisesti ja laadullisesti niukasti.

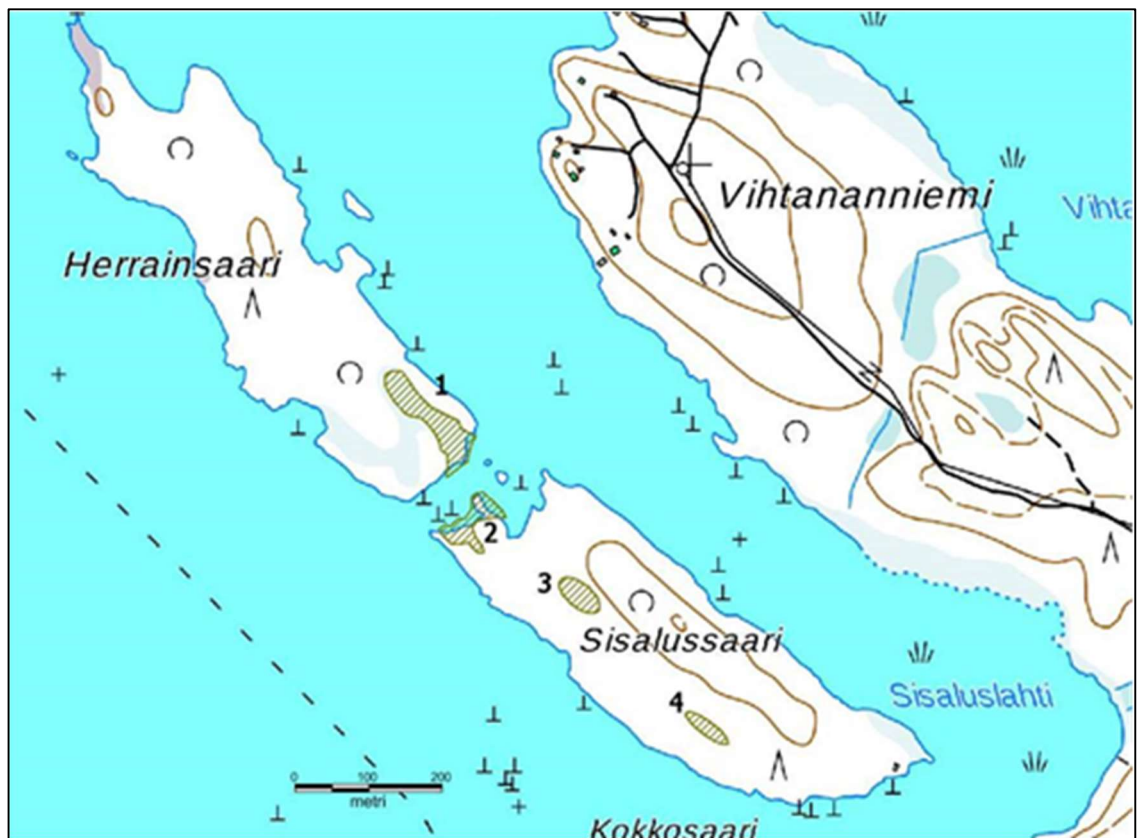
Herrainsaari

Saaren ranta on silokallioista ja rantapuusto maisemallisesti näyttävää mäntyä. Saaren keskiosat ovat mänty- ja kuusivaltaisia vanhoja sekametsiä, joissa sekapuuna on järeitä haapoja. Metsät ovat monirakenteisia ja melko luonnontilaisen kaltaisia, joskin lahoppuus-

toa on ainoastaan yksittäisinä tuulenskaatoina. Soistuneita kangaslampareita on alavimmilla osilla yleisesti. Saaren eteläosassa on saranevainen suo, joka vaihtuu rantaa avo- ja pensasluhtana (kohde 1).

Sisalussaari

Saaren pohjoispäässä on pullosara- ja luhtakastikkavaltaista saraluhtarantaa, joka on metsälain tarkoittama arvokas elinympäristö (kohde 2). Pohjoispään kangasmetsät ovat yleisesti varttuneita kasvatusmänniköitä. Saaren keskiosassa on lehtokuvio (kohde 3), jonka lajistoa ovat käenkaali, oravanmarja, vadelma, metsäalvejuuri, sudenmarja, metsäimarre, metsä- ja lehtokorte sekä korpi-imarre. Puusto on järeää koivua ja nuorehkoa kuusta. Alue on todennäköisesti ollut joskus peltoa. Kuviolla havaittiin kanaintupoikue, mahdollisesti pyy. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi. Saaren puoliväli eteläpuolella on laaja taimikko, jonka eteläpuolella on metsäkortekorpijuotti (kohde 4). Metsäkortekorvet on Etelä-Suomessa arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppi.

Kuva 15: Herrainsaaren ja Sisalussaaren luontokohteet 1-4.

Elosaari

Saaren pohjoispään kankaat ovat varttuneita ja uudistuskypsiä harvennettuja kasvatusmänniköitä. Saaren itärinne on puolestaan laajalti varttunutta kuusikkoa. Saaren koillisrannassa on saraluhta (kohde 5). Kohde on metsälain tarkoittama arvokas elinympäristö ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi (Raunio ym. 2008).

Marjosaari

Saaren rantametsä on maisemallisesti arvokasta, Ø > 40 cm mäntyä. Saaren eteläpuolisella ranta-alueella kasvaa yleisenä puhdasta vesiympäristöä ilmentävää nuottaruohoa (*Lobelia dortmanna*), joka kuuluu Suomen vastuulajeihin.

Kuva 16: Elosaari ja Marjosaari.

Salmensaari

Saaren metsät ovat ylispuumäntyä kasvavia kuusettuvia tuoreita kankaita. Varttuneita kuusikoita on parilla kuviolla saaren pohjois- ja eteläpäässä. Saaressa on tehty pienialaisia aukkohakkuita. Saareen johtaa silta ja saaressa on rakennuksia länsirannalla.

Muut saaret

Nilakan kaava-alueen eteläosassa sijaitsevat Elosaari, Kurkinen, Kaija, Selkäsaaret ja Honkasaari kuuluvat osittain tai kokonaan rantojensuojeluohjelmaan. Lisäksi Honkasaaressa ja Elosaaressa on yksityisiä suojelualuekohteita. Näissä saarissa on tehty huomattavia metsätaloustoimenpiteitä ja metsien ikä on laajalti 11-55 vuotta, vanhempaa metsää on pieninä kuviaina isommissa saarissa kuten Elosaaren Muuraisniemessä sekä suojelualueilla. Elosaaressa on hiekkarantoja Peltolahdessa sekä Muuraisniemessä. Matalan veden aikana hiekkarantaa näyttäytyy ranta-alueella laajemminkin.

Inginsaari on valtaosaltaan nuorta männikköä, vanhempaa metsää on saaren itärannassa. Saaressa pesii kalasääski.

2.3.5 Luontotyytit

Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit

Kaava-alueella ei ole luonnonsuojelulain (LSL 29§) nojalla suojeltuja luontotyyppiejä.

Vesilain mukaiset luontotyytit

Koutajärven kaava-alueella on vesilain (2:11§) mukaisista vesiluonnon suojelutyyppeihin kuuluvista kohteista neljä lähdettä.

Metsälain mukaiset luontotyytit

Metsälain (10§) mukaisia erityisen tärkeistä elinympäristöistä kaava-alueella ovat Koutajärvellä sijaitsevat lähteet sekä Hetejoki. Nilakassa metsälakikohteiksi arvioitiin Lam-

minniemenlahden luhta, Sisaluslahden luhta, Vihtananiemen luhta, itälahden luhta, palolahden lehtorinne, Suolahden luhta sekä Koutajoen luhta. Saarissa metsälakikohteita olivat Herrainsaaren luhta ja saraneva, Sisalussaaren luhta ja lehto sekä Elosaaren luhta.

Uhanalaiset luontotyytit

Kaava-alueella uhanalaisina luontotyyteinä havaittiin metsäkortekorpi (EN), kangaskorpi (VU), lehtokorpi (EN), ruohokangaskorpi (EN), sararäme (VU) ja tuore keskiravintainen lehto (VU).

2.3.6 Lajit

Luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativat lajit

Luontodirektiivin liitteen IV(b) mukaisista lajeista alueella on kaksi liito-oravan havaintotietoa sekä yksi epätarkka kirjoverkkoperhosen esiintymätieto. Kirkkoniemessä ollut vanha esiintymätieto ei huhtikuussa 2018 tehdyn maastokartoituksen perusteella ole enää voimassa.

Erityisesti suojeltavat lajit

Selvitysalueilla ei tiedetä esiintyvän eikä maastokäynnillä havaittu erityisesti suojeltavia lajeja.

Rauhoitetut lajit

Liito-orava ja kirjoverkkoperhonen ovat luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettu.

Uhanalaiset lajit

Liito-orava on voimassa olevassa uhanalaisluokituksessa merkitty silmälläpidettäväksi (NT).

Suomen vastuulajit

Selvitysalueilla ei tiedetä esiintyvän eikä maastokäynnillä havaittu vastuulajeja.

Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit

Kaava-alueella on yksi silmälläpidettävän (NT) liito-oravan havaintotieto.

2.3.7 Yhteenveto

KOUTAJÄRVI

Koutajärven ranta-alueilla on laajalti maaseutumaista haja-asutusta, peltoja ja kasvatusmetsiä. Kaava-alueelle sijoittuu kuitenkin luontoarvoja, jotka täytyy huomioida maankäytön suunnittelussa siten, että niiden ominaispiirteet eivät vaarannu.

Koutajärven osayleiskaava-alueen luontokohteet ja muuten huomionarvoiset kohteet:

Nro	Kuvaus	Suojeluarvo	Uhanalaisuusluokka	Kaavamerkintäsuositus
1	potentiaalinen liito-oravametsä			
2	sararäme	uhanalainen luontotyyppi	vaarantunut (VU)	luo
3	ruohokangaskorpi, lehtokorpi	metsälaki, uhanalainen luontotyyppi	erittäin uhanalainen (EN)	luo
4	liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
	lähde, 4 kpl	metsälaki ja vesilaki*	erittäin uhanalainen (EN)	luo
	*) mikäli luonnontilaisia			

NILAKKA

Nilakan kaava-aluekokonaisuus muodostuu Keiteleen taajaman pohjoispuolisesta Vuonamonlahdesta, taajaman eteläpuolisesta Vuonamonnimestä sekä kunnan rajaan ulottuvasta noin 23 kilometriä pitkästä ranta-alueesta. Kaava-alueelle sijoittuu useita paikallisesti arvokkaita luontokohteita, jotka tulee huomioida maankäytön suunnittelussa siten, että niiden ominaispiirteet eivät vaarannu.

Nilakan osayleiskaava-alueen luontokohteet ja muuten huomionarvoiset kohteet:

Nro	Kuvaus	Suojeluarvo	Uhanalaisuusluokka	Kaavamerkintäsuositus
1	Lamminniemenlahti, sara- ja heinäluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
2	Sisaluslahti, sara- ja heinäluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
3	Vihtananniemi, liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
4	Vihtananniemi, sara- ja heinäluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
5	Pohjukkasuo, isovarpu- ja tupasvillaräme		silmläpidettävä (NT)	luo
6	Itälahti, saraluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
7	Hanhilahti, liito-oravan potentiaalinen elinympäristö			
8	Palolahti, lehtorinne	metsälaki, uhanal. luontotyyppi	vaarantunut (VU)	luo
9	Kesäteatteri, maisempuita, liito-oravan pot. elinympäristö			
10	Liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
11	Kuivakannanlahti, liito-oravan pot. elinympäristö			
12	Kuivakannanlahti, ojan pensasluhta			luo
13	Myllypuro, ruohokangaskorpi	uhanalainen luontotyyppi	erittäin uhanalainen (EN)	luo
14	Myllypuro, liito-oravan potentiaalinen elinympäristö			
15	Suolahti, saraneva ja saraluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
16	Liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
17	Liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
18	Liito-oravan potentiaalinen elinympäristö	<i>ei havaintoa 2018</i>		
19	Masunniemi, hiekkaranta			luo
20	Koutajoki, pensaikkoluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
21	Kirkkonniemi, maisemapuusto, sääksi, liito-orava	<i>ei liito-oravahavaintoa 2018</i>		SL

SAARET

Kaava-alueen saarista useat ovat virkistyskäytössä ja niihin on joihinkin rakennettu tulipaikka. Saarten metsät ovat nykyisellään rauhallisia elinympäristöjä muun muassa linnuille.

Kaava-alueen saarissa havaitut luontokohteet:

Nro	Kuvaus	Suojeluarvo	Uhanalaisuusluokka	Kaavamerkintäsuositus
1	Herrainsaari, saraneva ja ruoholuhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
2	Sisalussaari, saraluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo
3	Sisalussaari, lehto	metsälaki, uhanalainen luontotyyppi	vaarantunut (VU)	luo
4	Sisalussaari, metsäkortekorpi	uhanalainen luontotyyppi	erittäin uhanalainen (EN)	luo
5	Elosaari, saraluhta	metsälaki	silmläpidettävä (NT)	luo

2.4 Linnustوسلویتس

Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustوسلویتس on tehty vuonna 2016, tekijänä Ari Parviainen. Selvitys on osa Nilakan ja Koutajärven rantaosayleiskaavan luontoselvitystä.

2.4.1 Johdanto

Tämä linnustوسلویتس perustuu viitenä aamuna 13.-17.6.2016 noin klo 3.30–11.00 suoritettuun havainnointiin. Koutajärvi kierrettiin ensin 13.6. ja loput neljä päivää käytettiin Nilakalla siten että 14.6. koko alue kierrettiin venettä apuna käyttäen ja saariin sekä muuten maitse hankalapääsyisiin paikkoihin keskittyen, ja muut päivät rantoja kierrettiin jalaisin käyttäen autoa siirtymisiin. Alueen laajuuden vuoksi ranta-alueilta läpikäytiin lähinnä ennen maastokäyntiä tehtyjen kartta- ja ilmakuvatarkastelujen perusteella parhailta

vaikuttaneita kohteita. Lintuja havainnoitaessa apuna on käytetty sekä kiikareita että kaukoputkea ja havainnot on merkattu suoraan maastokartoille.

2.4.2 Yhteenveto

● Laulujoutsen	▲ Pikkulokki
● Haapana	▲ Naurulokki
● Tavi	▲ Selkälokki
● Telkkä	▲ Palokärki
● Tukkakoskelo	▲ Törmäpääsky
● Isokoskelo	▲ Haarapääsky
● Kuikka	▲ Räystäspääsky
● Silkkiuikku	▲ Leppälintu
■ Kalasääski	★ Töyhtötiainen
■ Ruisräikkä	★ Hömötiainen
■ Kurki	★ Viherpeippo
■ Kuovi	★ Punavarpunen
■ Rantasipi	★ Punatulkku
■ Valkoviklo	★ Pajusirkku
■ Taivaanvuohi	
■ Kalatiira	

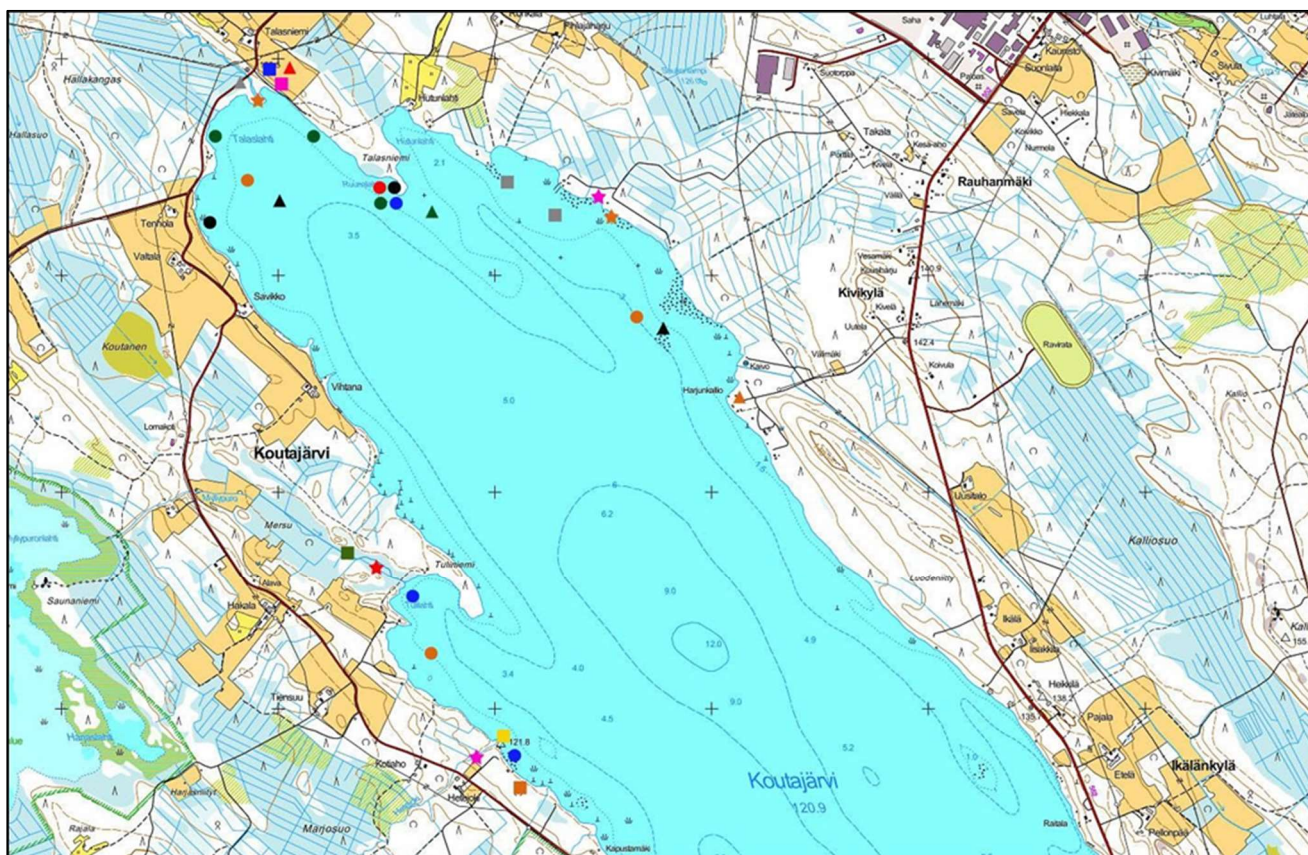
Kuva 17: Suojelullisesti huomioitavien lajien kartoissa käytetyt symbolit

KOUTAJÄRVI

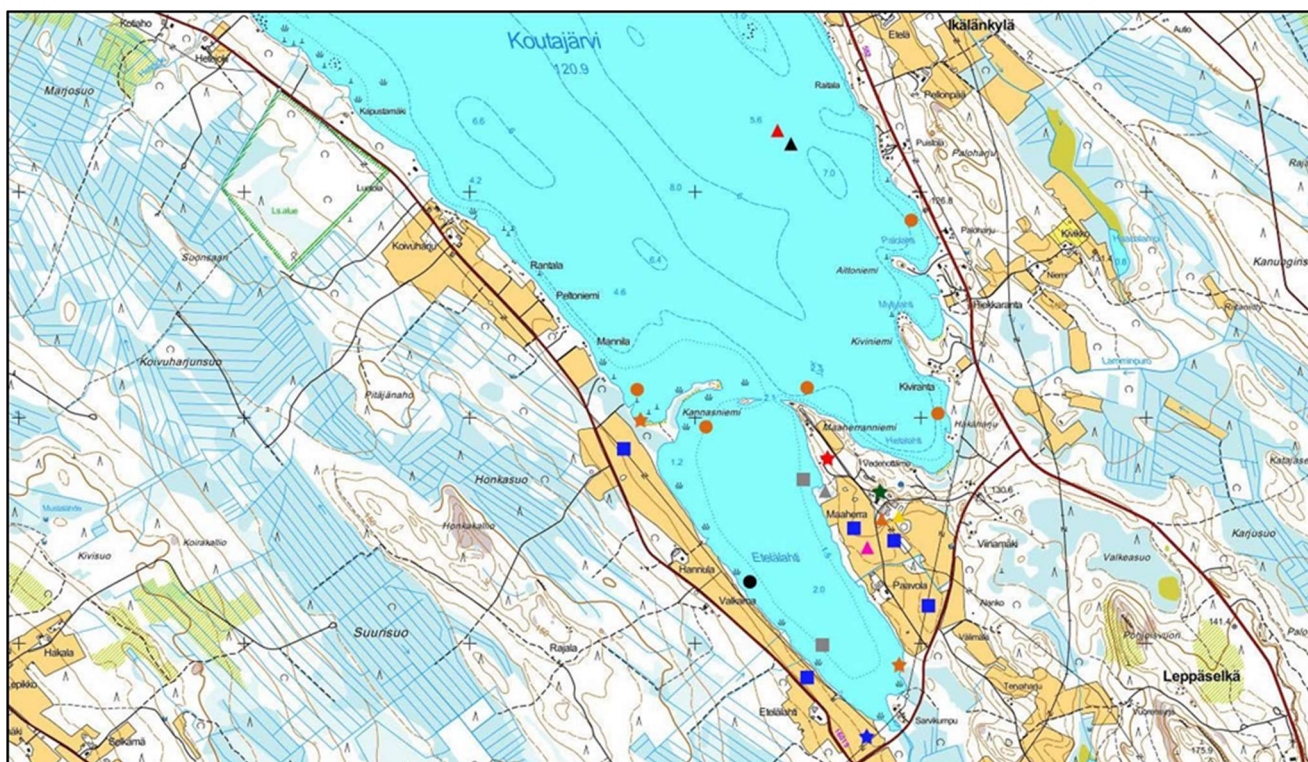
Koko Koutajärven alueella havaittiin kaikkiaan 63 lajia ja niistä 23 kuuluu suojelustatukseen omaaviin lajeihin. Näistä suojelullisesti huomioitavista lajeista varmoja tai todennäköisiä pesimälajeja on 20. Pikku-, nauru- ja selkälokista tehdyt havainnot eivät viitanneet pesimiseen alueella, ja ne eivät pesi Koutajärvellä. Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja tavattiin viisi, UHEX-lajeja kaikkiaan 13, joista 2 erittäin uhanalaista (selkälokki ja räystäspääsky), 8 vaarantunutta ja 3 silmälläpidettävää lajia sekä 11 Suomen kansainvälistä erityisvastuulajia. Alueellisesti uhanalaisia lajeja ei tavattu lainkaan.

		DIR	UHEX	EVA
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	X		X
Haapana	<i>Anas penelope</i>		VU	X
Tavi	<i>Anas crecca</i>			X
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			X
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	X		
Kurki	<i>Grus grus</i>	X		
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>		NT	X
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			X
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>		VU	
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	X		X
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	X		X
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		VU	
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		EN	X
Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>		VU	
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>		NT	
Räystäspääsky	<i>Delichon urbicum</i>		EN	
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			X
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>		VU	
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>		VU	
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT	
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		VU	
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>		VU	
Yhteensä	23	5	2 EN, 8 VU 3 NT = 13	11

Taulukko: Koutajärvellä tavatut suojelullisesti merkittävät lajit. DIR = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji, UHEX = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (EN: erittäin uhanalainen, VU: vaarantunut, NT: silmälläpidettävä), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji. (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, taulukko 1)

Kuva 18: Suojelullisesti huomioitavat lajit Koutajärven pohjoispuoliskolla (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 3)

Kuva 19: Suojelullisesti huomioitavat lajit Koutajärven eteläpuoliskolla (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 4)

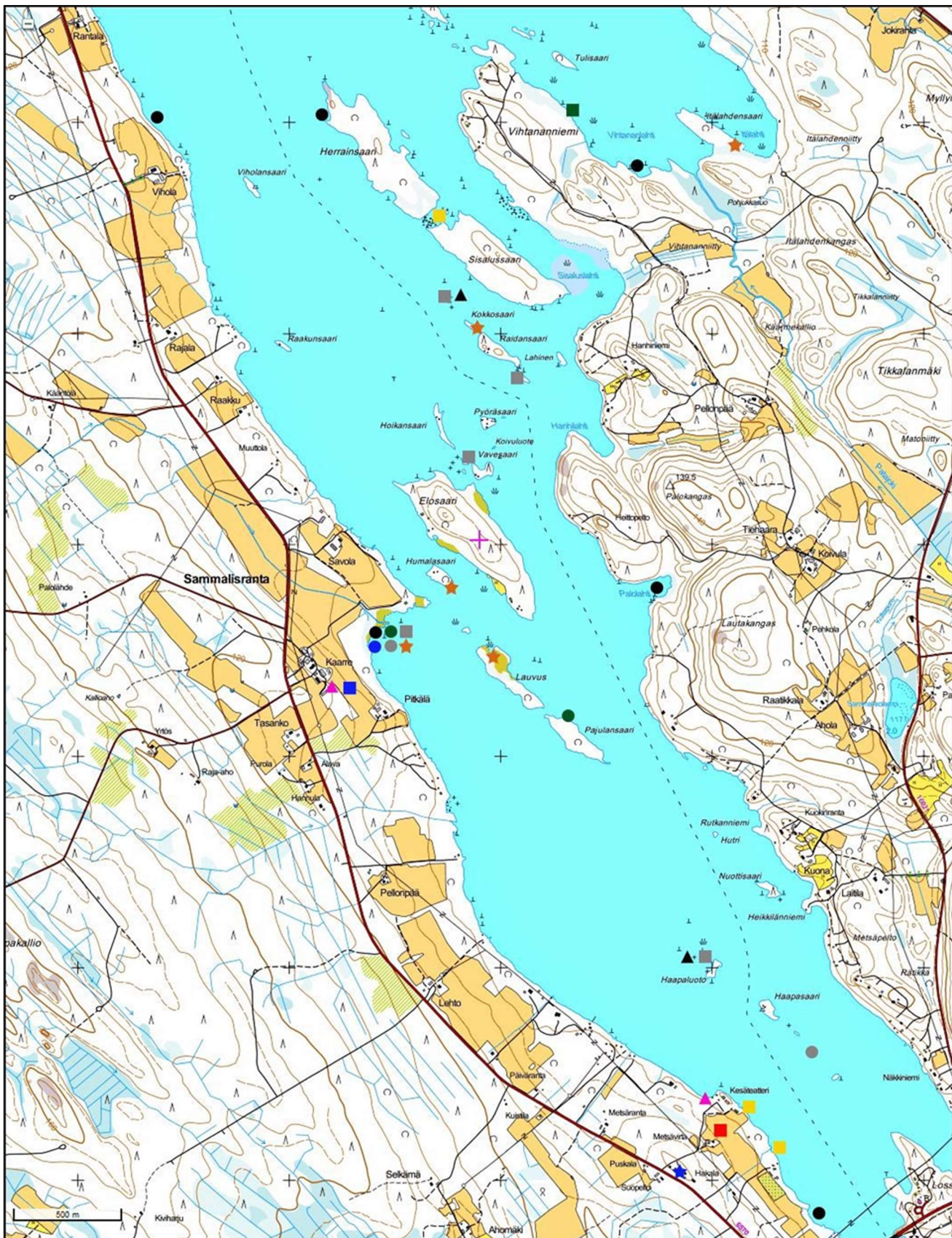
VUONAMONLAHTI

Vuonamonlahden alueella havaittiin kaikkiaan 58 lajia ja niistä 20 kuuluu suojelustatukseen omaaviin lajeihin. Näistä suojelullisesti huomioitavista lajeista varmoja tai todennäköisiä pesimälajeja on 18. Pikku- ja naurulokista tehty havainnot eivät viitanneet pesimiseen alueella, ja ne eivät pesi Vuonamonlahdella. Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja tavattiin 7, UHEX-lajeja 9, joista 5 vaarantunutta ja 4 silmäläpidettävää lajia sekä 10 Suomen kansainvälistä erityisvastuulajia. Alueellisesti uhanalaisia lajeja ei tavattu lainkaan.

		DIR	UHEX	EVA
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	X		X
Haapana	<i>Anas penelope</i>		VU	X
Tavi	<i>Anas crecca</i>			X
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			X
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	X		
Silkkuiukku	<i>Podiceps cristatus</i>		NT	
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>	X		X
Kurki	<i>Grus grus</i>	X		
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>		NT	X
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			X
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	X		X
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	X		X
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		VU	
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	X		
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>		NT	
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>		VU	
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>		VU	
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT	
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>		VU	
Yhteensä	20	7	5 VU, 4 NT = 9	10

Taulukko: Vuonamonlahdella tavatut suojelullisesti merkittävät lajit.

Kuva 21: Suojelullisesti huomioitavat lajit Vuonamonlahden eteläpuoliskolla (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 6)

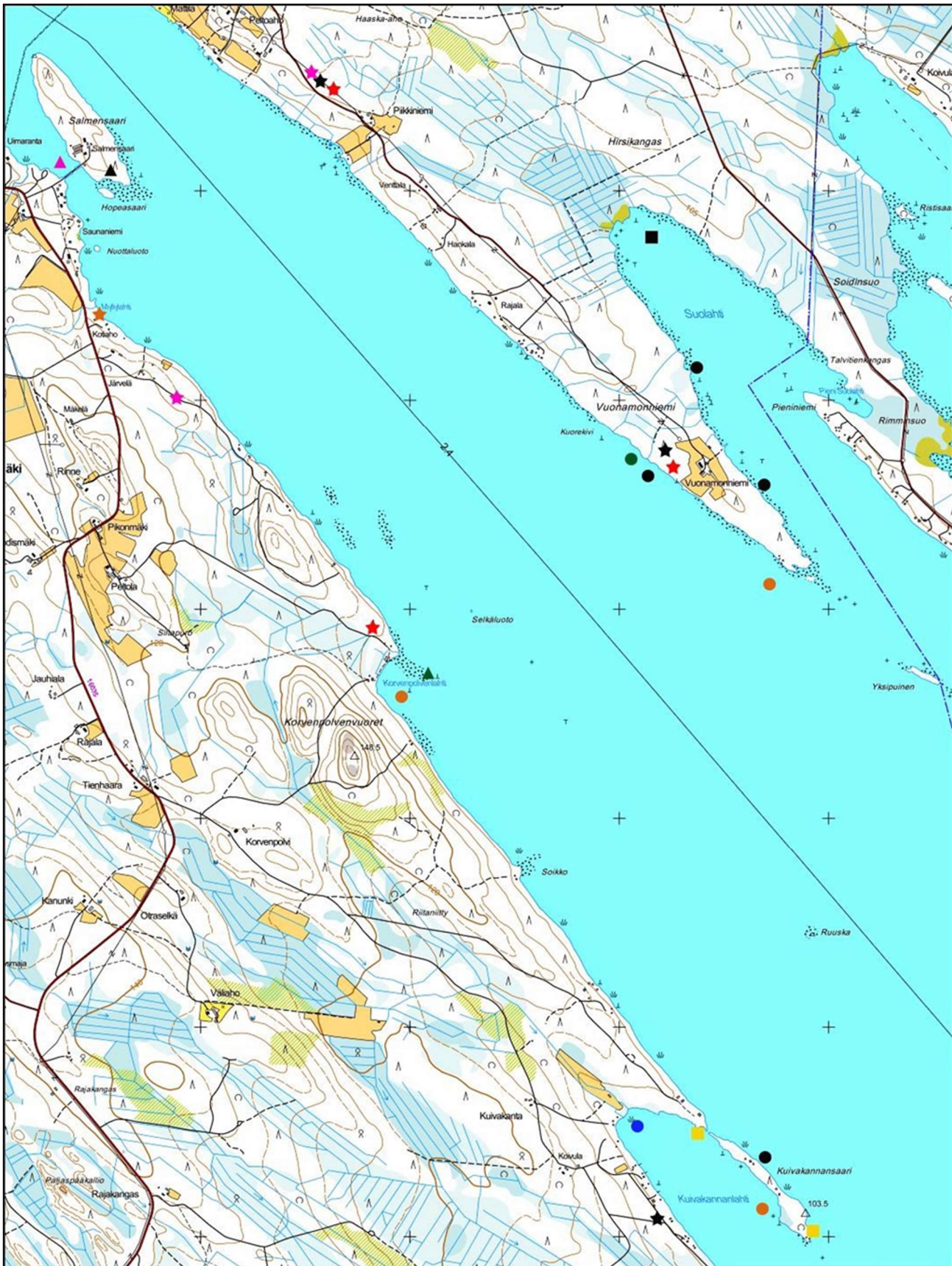
NILAKKA

Nilakan Keiteleen puoleisella alueella (pois lukien Vuonamonlahti) havaittiin kaikkiaan 65 lajia ja niistä 21 kuuluu suojelustatuksen omaaviin lajeihin. Näistä suojelullisesti huomioitavista lajeista varmoja tai todennäköisiä pesimälajeja on 19. Pikku- ja naurulokista tehdyt havainnot eivät viitanneet pesimiseen alueella, ja ne eivät pesi Nilakalla. Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja tavattiin 6, UHEX-lajeja kaikkiaan 11, joista 3 erittäin uhanalaista (tukkakoskelo, selkälokki ja räystäspääsky), 6 vaarantunutta ja 2 silmälläpidettävää lajia sekä 11 Suomen kansainvälistä erityisvastuulajia.

Alueellisesti uhanalaisia lajeja ei tavattu lainkaan.

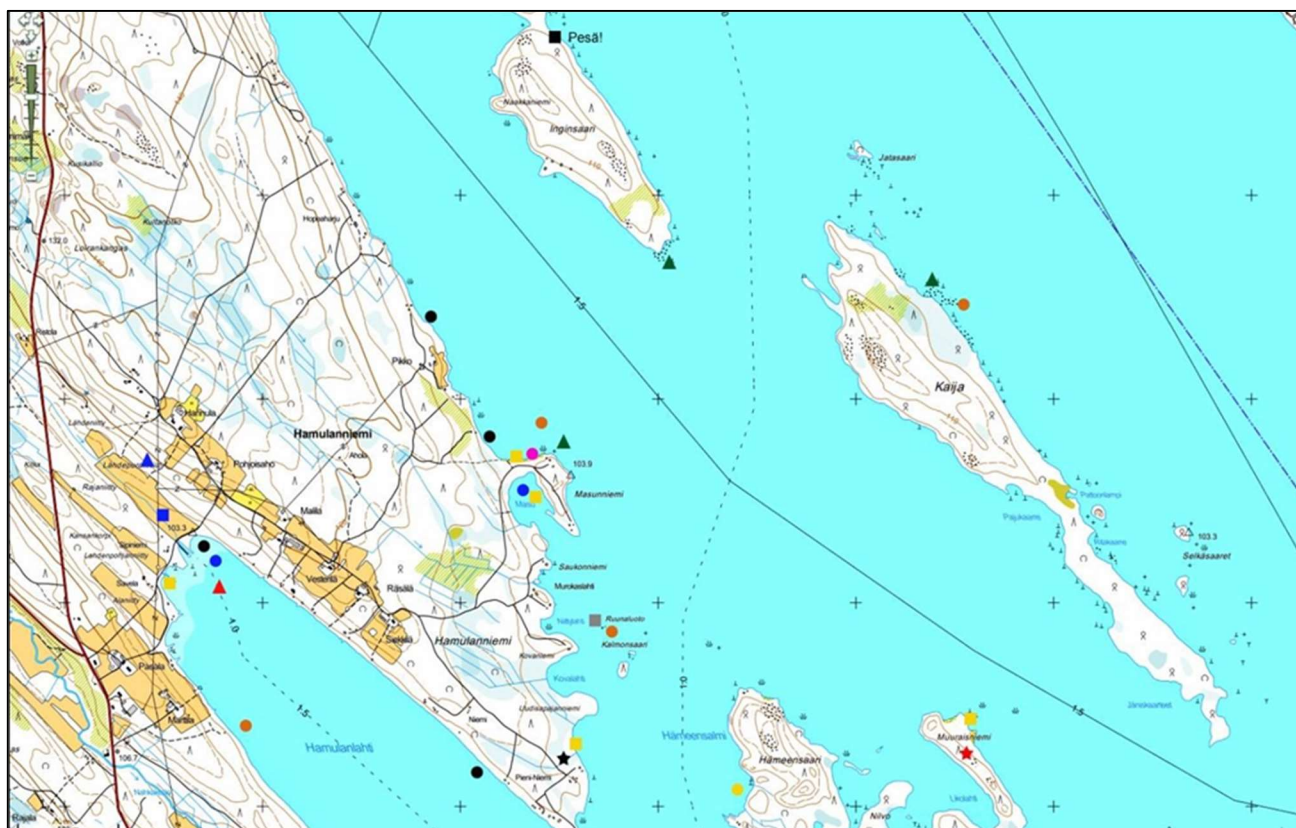
		DIR	UHEX	EVA
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	X		X
Tavi	<i>Anas crecca</i>			X
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			X
Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>		EN	X
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>		VU	X
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	X		
Kalasääski	<i>Pandion haliaetus</i>	X		
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>		NT	X
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	X		X
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	X		X
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		VU	
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		EN	X
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	X		
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>		NT	
Räystäspääsky	<i>Delichon urbicum</i>		EN	
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			X
Töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>		VU	
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>		VU	
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		VU	
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>		VU	
Yhteensä	21	6	3 EN, 6 VU 2 NT = 11	11

Taulukko: Keiteleen puoleisella Nilakalla tavatut suojelullisesti merkittävät lajit.

Kuva 22: Suojelullisesti huomioitavat lajit: Keiteleen puoleisen Nilakan pohjoisosa Suolahdelta Kuivakannanlahdelle (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 7)

Kuva 24: Suojelullisesti huomioitavat lajit Hiekan tilalta Hamulanlahdella (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 9)

Kuva 25: Suojelullisesti huomioitavat lajit Hamulanlahdella Kirkkoniemeeseen ja kunnan rajalle saakka (Keiteleen Nilakan ja Koutajärven linnustoselvitys 2016, liite 10)

3 Tavoitteet

3.1 Yleistä

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen.

Nilakka – Koutajärvi rantaosayleiskaava on laadittu noin 20 vuotta sitten. Yleiskaavassa on sittemmin nähty tarvetta tehdä mm. teknisluonteisia muutoksia ja tarkistuksia:

- kaavamääräyksiin; mm. tonttikohtaisten rakennusoikeuksien tarkistamiset
- rakennuspaikkojen sijainteihin
- alueiden käyttötarkoituksiin; loma-asutus vai ympärivuotinen asutus.

Mitoitusperusteisiin ei olla esittämässä määrällisiä muutoksia.

Tavoitteena on kuulla alueen maanomistajia ja muita intressitahoja alueen kokonaisvaltaisten kehittämistarpeiden määrittelemiseksi.

Viranomaisia kuullaan erityisesti maakunnallisiin tavoitteisiin, kulttuuri- ja luontoarvoihin sekä muinaismuistoihin liittyen. Onko näiden osalta tiedossa alueen maankäyttöön liittyviä päivitystarpeita.

- Ranta-alueilla määritellään rakentamismahdollisuudet
- Rakennusluvut suoraan yleiskaavassa osoitetuille oleville ja uusille rakennuspaikoille

Tavoitteet määrittelevät perusteet yleiskaavan päivittämiselle.

3.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtioneuvoston ensimmäinen päätös valtakunnallisiksi alueidenkäyttötavoitteiksi tuli lainvoimaiseksi 26.11.2001. Valtioneuvosto päätti 13.11.2008 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta. Tarkistuksen pääteamana oli tällöin ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen. Lisäksi tavoitteiden vaikuttavuutta lisättiin täsmentämällä tavoitemuotoiluja sekä vahvistamalla niiden velvoittavuutta. Tällöin tarkistettut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Viimeisin valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tehty 14.12.2017. Päätöksellä valtioneuvosto korvasi valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös on tullut voimaan 1.4.2018.

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (maankäyttö- ja rakennuslaki 24 §).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat Nilakka - Koutajärvi rantaosayleiskaavan laadintaa erityisesti seuraavien kokonaisuuksien osalta:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta.

Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukoh- tien toimivuudelle.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonpe- rinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekolo- gisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralu- everkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kes- tävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

3.3 Maakuntakaavan asettamat tavoitteet

Maakuntakaavassa on merkinnät mm. Tossavanlahden ja Hamulan kylämaisista alueista (kohdemerkinnät (at). Kylämerkintöjen mukaisesti yhtenä tavoitteena onkin ohjata mah- dollista ranta-alueille sijoittuvaa ympärivuotista asutusta kirkonkylän ja näiden pienimuo- toisten perinteisten kylämaisten alueiden yhteyteen tai läheisyyteen.

Muiltakin osin maakuntakaavaan sisältyvät yksittäiset kohdemerkinnät otetaan huomioon yleiskaavassa – pääsääntöisesti ne sisältyvät jo voimassa olevaan rantaosayleiskaavaan mm. suojelukohteiden (SR) ja luonnonsuojelun (SL) näkökulmista.

Yksittäisenä alueena on maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti merkittävä moree- nimuodostuma, Korvenpolven drumliini (MY), joka tullaan myös huomioimaan tarvitta- vin merkinnöin yleiskaavassa.

3.4 Kunnan asettamat tavoitteet

Keiteleen kunnan kannalta keskeiset tavoitteet rantaosayleiskaavan päivittämiseksi ovat:

- ajantasaistaa yleiskaava vastaamaan rakennettua tilannetta
- rakennusoikeuksien päivittäminen vastaamaan tämän ajan tarpeita
- kaavan sovittaminen ajantasaiselle raja-aineistolle
- tarvittavien selvitysten päivittäminen, erityisesti muinaismuistojen osalta kattavaa inventointia ei ole aikaisemmin koko kaava-alueelle tehty
- maanomistajien toiveiden huomioon ottaminen rakentamattomien rakennuspaikkojen sijoittamisen osalta (mahdolliset siirtotarpeet nykyiseen yleiskaavaan nähden)
- tukea pysyvää asuinrakentamista niille soveltuvilla alueilla

3.5 Maankäytölliset suunnitteluperiaatteet

Yleistä

Nilakka – Koutajärvi rantaosayleiskaavan päivittäminen pohjautuu voimassa olevassa kaavassa käytettyihin mitoitusperusteisiin. Toisin sanoen lähtökohtana ei sinänsä ole rakennuspaikkojen määrällinen lisääminen.

Keskeistä on sen sijaan rakennuspaikkojen sijaintien tarkistaminen sekä käyttötarkoitusten ja rakennusoikeuksien määrittely.

Yleiskaavan päivittämisessä pysyvää asuinrakentamista (A) mahdollistetaan erityisesti taajamien ja kylämaiden alueiden lähirannoilla kuvan 26 mukaisesti.

Kunnan (yhteistyössä Tervon ja Vesannon kuntien kanssa) uutta rakennusjärjestystä ollaan valmistelemassa. Lähtökohtana tältä osin on yhtenäiset ohjeet mm. rakennusten sijoittumisen osalta. Tältä osin periaatteena on laatia tämä yleiskaava siten, että kaava määrittelee rakennuspaikkakohtaiset enimmäisrakennusoikeudet ja muutoin reunaehdot rakentamisen yksityiskohdille tulevat määritellyiksi uudistuvan rakennusjärjestyksen kautta (yhteisillä periaatteilla kolmen kunnan kesken).

3.5.1 Maankäytön ja ympäristön huomioinnin lähtökohtia

Emätilaperiaate

Rakennusoikeuden tasapuolisessa määrittämisessä lähdetään ns. emätilaperiaatteesta. Poikileikkausajankohta on ranta-alueilla rantakaavasäännösten voimaantuloajankohta 15.10.1969. Rakennusoikeutta käsitellään haja-asutusalueilla maanomistaja- ja tilakohteisesti.

Rakennusoikeutta voidaan siirtää saman maanomistajan omistamien tilojen välillä, mikäli se on kokonaisrakenteellisesti perusteltavissa. Lähtökohtana on maanomistajien / emätilojen kesken yhdenvertainen kohtelu.

Rakennusoikeutta pyritään siirtämään erityisesti luonto- ja maisemasuhteiltaan herkkien alueiden osalta muille saman maanomistajan alueille. Rakennusoikeuden siirrot eivät saa kuitenkaan johtaa maanomistajan tai ympäristön kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

KUVA 26. Yleiskaavan päivittämisessä pysyvää asuinrakentamista (A) mahdollistetaan erityisesti taajamien ja kylämaisten alueiden lähirannoilla oheisen kuvan mukaisesti.

Kokonaisrakenne, liikenne, yhdyskuntatekniikka

Rakennusoikeuden kohdistamisessa kiinnitetään huomiota alueiden sijaintiin suhteessa toiminnalliseen kokonaisrakenteeseen, ympäristölliseen rakennettavuuteen.

Toisaalta tavoitteena on rakentamisalueiden sijoittaminen keskitetysti siten, että alueille järjestettävät liikenneyhteydet, vesihuoltoverkostot, sähkö- ym. yhteydet ovat hyödynnettävissä mahdollisimman tehokkaasti. Yleisenä tavoitteena on, että verkostojen ulottuvilla olevat kiinteistöt liittyvät kunnallisteknisiin verkostoihin.

Keskeinen lähtökohta on myös mahdollisimman tehokas tukeutuminen olevaan tieverkkoon. Uusia rakennuspaikkoja ei osoiteta esim. maanteiden melualueille. Venevalkamia osoitetaan sinne, missä on tarvetta ja mitkä ovat helposti saavutettavissa.

Palvelut, elinkeinot

Rantarakentamisenkin tavoitteisiin kuuluu osaltaan tukea niin julkisten kuin yksityistenkin palvelujen säilyttämistä. Maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta tarpeellista toimintaa ei yleiskaavalla tulla rajoittamaan.

Virkistyskäyttö

Yleiskaavalla pyritään osoittamaan riittävä määrä rakentamattomia alueita luonnossa liikumiselle ja vesiliikenteelle. Valtaosin virkistäytyminen ja ulkoilu voi toteutua jokamiehen oikeudella varsinkin metsätalousalueilla.

Luonto- ja kulttuuriympäristön suojelu ja maisemanhoito

Luonnonympäristön suojelun kannalta keskeistä on turvata arvokkaiden alueiden ja erilliskohteiden säilyminen lähiympäristöineen riittävän laajoilla aluevarauksilla ja myös kaavamääräyksillä.

Luontoselvityksessä on selvitetty suunnittelualueen luonnon kannalta arvokkaat alueet. Kokonaan rakentamattomiksi tulisi jättää uhanalaisten ja harvinaisten eliölajien todetut elinpaikat.

Yleensä luonnonarvoiltaan merkittäviä alueita ovat tulvarannat, luonnontilaiset suot, kalliokasvillisuus, jokien sualueet, lähteet ja lähteiköt, rehevät lahdet ja ruohikot.

Yleiskaavasuunnittelun tavoitteena on ohjata tulevaa maankäyttöä siten, että luonnolle aiheutuvat haittavaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Rakennetun ympäristön kannalta tärkeää on turvata monimuotoinen ja eri aikakausista kertova kulttuuriympäristö.

Rakentamisen sijoittamisessa pyritään huomioimaan maisema-arvojen säilyttäminen. Maisemallisesti arvokkaita yksittäisiä kohteita ovat esim. kalliorannat, yhtenäiset peltoaukeat, avoimet rannanosat, pienet saaret ja luodot kuin myös kapeat niemet ja salmet.

Kaavaratkaisuilla voidaan ohjata maisema-arvojen huomiointia myös rakennettavilla alueilla. Tavoitteena on sovittaa rakennukset maisemaan.

Kulttuurimaiseman osalta keskeisiä tavoitteita ovat alueen elinvoimaisuuden säilyttäminen ja parantaminen, viljelymaiseman avoimuuden säilyttäminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen (esim. perinnebiotoopit), ekologisen kestävyyslisääminen (esim. suojavyöhykkeet) sekä virkistysmahdollisuuksien kehittäminen.

4 Suunnittelun vaiheet ja osallistuminen

4.1 Suunnittelun vaiheet

Suunnittelun, päätöksenteon ja osallistumisen keskeiset vaiheet ovat seuraavat:

Työn käynnistäminen, kaavan valmisteluvaihe

– syksy 2019

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinta (OAS)
- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 15.4.2016
- Luonto-, maisema- ja muinaisjäännösselvitysten laadinta 2016 - 2018
- kulttuurihistoriallisten rakennuskohteiden v. 1996 inventointi käydään läpi ja tarvittaessa tehdään päivityksiä (kunnan tekniset palvelut)
- Maanomistajille pidetty neuvottelutilaisuudet syksy 2017
- Kaavan (yleiskaavaluonnos) valmisteluvaihe (MRL 63 § ja 64 §)

Käsittely: OAS:n, yleiskaavaluonnoksen käsittely kunnanhallituksessa ja asettaminen nähtäville

Osallistuminen: Mahdollisuus esittää mielipiteitä OAS:sta ja kaavaluonnoksesta
Pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta
Neuvottelut tarvittaessa maanomistajien kanssa

Tiedottaminen: OAS:n ja kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan
Pielavesi - Keitele -lehdessä
Kunnantalon ilmoitustaululla
Internet -sivulla www.keitele.fi

Kaavaehdotuksen valmistelu

loppuvuosi 2019 - kesä 2020

- Kaavaehdotuksen laatiminen luonnoksesta saadun palautteen pohjalta
- Tarvittaessa viranomaisneuvottelu valmisteluvaiheen palautteen pohjalta

Käsittely: Kaavaehdotuksen käsittely kunnanhallituksessa ja asettaminen nähtäville (MRA 19 §)
Tarvittaessa kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville tai niiden kuuleminen erikseen, joita mahdolliset muutokset koskevat.

Osallistuminen: Kaavaehdotus asetetaan nähtäville ja pyydetään lausunnot
Mahdollisuus jättää muistutuksia

Tiedottaminen: Kuten edellä kaavan valmisteluvaiheessa

Kaavaehdotuksen hyväksymiskäsittely

loppuvuosi 2020

- Vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin
- Viranomaisneuvottelu tarvittaessa ehdotusvaiheen lausuntojen ja muistutusten saavuttua
- Kaavaehdotuksen tarkistaminen tarvittaessa

Käsittely: Kaavaehdotuksen käsittely kunnanhallituksessa ja hyväksyminen valtuustossa (MRL 37 §)

Osallistuminen: Mahdollinen valitusprosessi
Kaavan hyväksymispäätöksen laillisuudesta voi valittaa Itä-Suomen hallinto-oikeuteen

Tiedottaminen: Hyväksymispäätöksestä kuulutetaan:
Pielavesi-Keitele -lehdessä
Kunnantalon ilmoitustaululla
Internet -sivulla www.keitele.fi

4.2 Osalliset

Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

- Alueen asukkaat, kiinteistöjen omistajat
- Kylätoimikunnat
- Vesiosuuskunnat
- Kuntalaiset, joiden oloihin kaavoitus saattaa vaikuttaa
- Pohjois-Savon Liitto
- Pohjois-Savon ELY-keskus ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
- Pohjois-Savon ELY-keskus liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue
- Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
- Pohjois-Savon pelastuslaitos
- Savon Voima Oyj
- Keiteleen kunnan hallintokunnat

4.3 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen

Kaikista merkittävistä kuulemis- ja päätöksentekovaiheista ilmoitetaan Keiteleen kunnan ilmoitustaululla ja kunnan Internet -sivuilla www.keitele.fi sekä Pielavesi - Keitele -lehdessä. Kaava-aineistot pidetään nähtävillä kunnantalolla.

Yleiskaavaprosessi ja osallistumismahdollisuudet on kuvattu yksityiskohtaisemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Tähän on koottu eri osallistumisvaiheissa esille tullut keskeinen asiasisältö.

4.3.1 Aloituvaiheen viranomaisneuvottelun keskeinen sisältö

Neuvottelussa todettiin, että noin 20 vuotta vanhassa rantayleiskaavassa ei ole suoraan mainittu tonttikohtaisia rakennusoikeuksia tai rakennusoikeudet eivät vastaa enää tämän päivän tarpeita. Niiden osalta kaavassa on osin viitattu rakennusjärjestyksen mukaisiin periaatteisiin. Nyt laadittavassa yleiskaavassa rakennusoikeudet tullaan määrittelemään yksiselitteisesti maankäyttömuodoittain. Todettiin, että nykyinen rakennusjärjestys (v. 2001) kaipaasi myös päivittämistä.

Kulttuurihistorialliset rakennuskohteet v.1996 inventointi käydään läpi ja tarvittaessa tehdään päivityksiä. Vanhojen ranta-asemakaavojen osalta todettiin, että tarvittaessa ne voidaan kumota, jos ne osoittautuvat tarpeettomiksi.

Muinaisjäännösten osalta alueella ei ole tehty kattavaa inventointia. Yksittäisiä irtolöytöjä on tiedossa. Alue on muinaisjäännösten osalta varsin kiinnostava ja potentiaalinen, joten nyt kaavoituksen yhteydessä riittävä inventointi on tehtävä. Samoin luontoselvitys on päivitettävä.

4.3.2 Valmisteluvaiheen kuulemisen keskeinen sisältö

Yleiskaavan valmisteluvaiheessa maanomistajille suunnatuissa neuvottelutilaisuuksissa keskusteltiin lähinnä maanomistajien omiin maa-alueisiin kohdistuvista maankäyttötöiveistä; ranta-alueiden rakennuspaikkatoiveet, ottaen huomioon jo rakennetut alueet ja yleiset suunnitteluperiaatteet.

4.3.3 Yleiskaavaluonnoksesta saatu keskeinen palaute ja muutokset kaavaan

Palautteesta on laadittu erillinen liite; Vastineet_Nilakka royk_luonnos_13032020.pdf

4.3.4 Yleiskaavaehdotuksesta saatu keskeinen palaute ja muutokset kaavaan

Palautteesta on laadittu erillinen liite; Vastineet_Nilakka royk_ehdotus_20102020.pdf

5 Yleiskaava ja sen perustelut

5.1 Yleistä

Nilakka – Koutajärvi rantaosayleiskaavan tärkeimmät tarkastelukohteet ovat rantarakentamisen ohjaaminen, luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen.

Yleiskaava osaltaan toteuttaa ja tarkentaa Pohjois-Savon maakuntakaavaa. Yleiskaavaratkaisu toteuttaa myös valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Yleiskaavassa korostuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta ensisijaisesti tavoite edistää taajamien ja maaseudun vuorovaikutusta mm. kiinnittämällä huomiota oleviin rakenteisiin ja näiden hyödyntämiseen.

Yleiskaavalla mahdollistuva uusi rakentaminen on hajarakentamislajeista. Yleiskaavan rakenteellisena lähtökohtana ja ratkaisuna on, ettei alueelle muodosteta asemakaavoi-
tusta edellyttäviä taajamia. Rannat säilyvät maaseutumaisina hajarakentamisalueina.

Nyt laadittu yleiskaava on nykyisen lainsäädännön pohjalta tarkoituksen mukaisin menettely rantojen rakentamisen suunnitelmalliseen ohjaamiseen. On perusteltua, että alueella maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistavaa rakentamista ja rakennuslupamenettelyä ohjataan kokonaisrakenteellisen tarkastelun pohjalta, sen sijaan, että rakentamismahdollisuudet ratkaistaisiin yksittäin tapauskohtaisesti ilman kokonaistarkastelua.

Tämä, mm. ympäristöarvot ja maanomistajien / emätilojen kesken tasapuolinen kohtelu huomioon ottava, kokonaistarkastelu on suoritettu yleiskaavaprosessin muodossa. Yleiskaavan merkitys on toimia, nyt kyseessä olevan maaseutumaisten ranta-alueiden, maankäytön kehittämisen suunnitelmallisena ohjausvälineenä.

Kaavaluonnoksen valmistelun aikana on järjestetty maanomistajille neuvottelupäivien muodossa mahdollisuus keskustella maankäyttöratkaisusta henkilökohtaisesti suunnittelijoiden kanssa.

5.2 Kokonaisrakenne

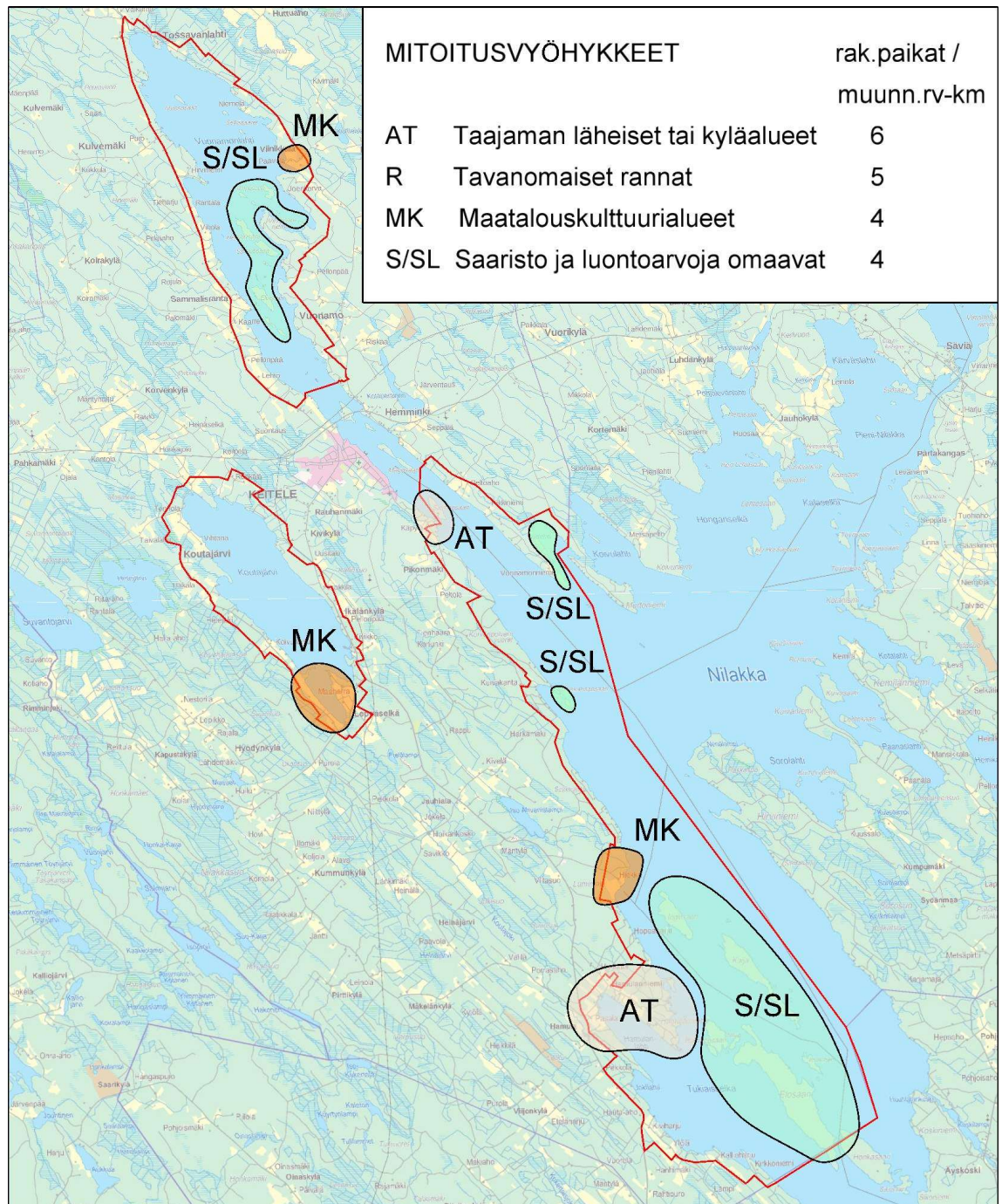
Rantaosayleiskaava määrittelee Nilakan ja Koutajärven rantojen säilyvän jatkossakin haja-asutusluonteisina rakentamisalueina. Kirkonkylän sekä Tossavanlahden ja Hamulan pienialaisten kylämaisten alueiden yhteydessä mahdollistaen loma-asutuksen ohella myös ympärivuotinen asuinrakentaminen. Näillä alueilla myös olevien mökkien muuttamista asuinkäyttöön tuetaan kaavallisesti.

Hajarakentamismahdollisuuksien ohella on otettu huomioon myös tiedossa olevat erityiset ympäristöarvot. Merkityksellisimmät luonnonsuojeluun liittyvät arvot ovat Nilakan eteläosan rantojensuojeluohjelmiin kuuluvissa saarissa. Osa näistä alueista on jo aikaisemmin muodostettu luonnonsuojelualueiksi, osa on vielä toteuttamatta.

5.3 Rantarakentaminen

Yleiskaavassa osoitettujen rantarakennuspaikkojen määrä noudattelee voimassa olevan rantaosayleiskaavan mitoitusperusteita (kts. kuva 27).

Muutoksina nykyiseen rantaosayleiskaavaan nähden on jossakin määrin tehty rakentamattomien rakennuspaikkojen sijainteihin ja toisaalta käyttötarkoituksen osalta (loma-asunto RA / asuinrakennus AO). Samoin rakennuspaikkojen kokonaisrakennusoikeudet on määritelty tämän hetken tarpeita ja rakennusjärjestystä vastaaviksi.

KUVA 27. Yleiskaavan päivittämisen mitoitusvyöhykkeet ovat oheisen kuvan mukaiset.

Päivitetyn rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikkamäärät alueittain ovat seuraavat:

ALUE	Olevat ASUNNOT	Olevat MÖKIT	rakentamattomat/ns. uudet	Yht.
KOUTAJÄRVI	28	46	40	114
NILAKKA POHJOINEN	44	94	53	191
NILAKKA ETELÄINEN	32	117	140	289
Yht.	104	257	233	594

Koko rantaosayleiskaava-alueen rakentamistehokkuus muodostuu seuraavaksi:

Koko kaava-alue	Rantaviivan pituus km		Rantojen rakennuspaikat kpl			Tehokkuus
Rannat	Todellinen	Muunnettu	Nykyiset	Rakentamattomat	Yhteensä	yht. kpl / muun. km
	159	118	361	233	594	5.0

Tulee ottaa huomioon, että nyt päivitettävään rantaosayleiskaava-alueeseen ei sisälly kaikki vanhan rantaosayleiskaavan alueet. Kirkonkylän taajamayleiskaavaan sisältyvät ranta-alueet eivät ole mukana tässä kaavahankkeessa. Siten vanhan rantaosayleiskaavan ja nyt laadittavan rantaosayleiskaavan kokonaismäärät eivät ole suoraan verrannolliset.

Kuvassa 27 on esitetty rantarakentamisen mitoitusperusteet eriluonteisiin vyöhykkeisiin jaoteltuina.

Rantarakennusoikeuden jakaantumisesta on laadittu erillinen emätilakohtainen mitoitus-tarkastelu. 20 vuoden aikana tapahtuneen tilajaon muuttumisen johdosta kaavan tueksi on pitänyt päivittää rantarakentamiseen liittyvät tarkastelut (mm. todellinen ja muunnettu rantaviiva, rakennuspaikat tiloittain).

Rantaviivan uudelleen mittaamisesta ja sen muuntamisesta johtuen rakennuspaikkojen osalta on voinut tulla pieniä määrällisiä eroja vanhaan rantaosayleiskaavaan verrattuna. Peruslähtökohtana on kuitenkin tullut olla, ettei jo osoitettuja rakennuspaikkoja voida lähenteä vähentämään voimassa olevaan kaavaan nähden. Sen sijaan koko kaava-alueella mitoitustarkastelun tarkistamisen myötä on osoittautunut perustelluksi osoittaa noin 10 lisärakennuspaikkaa vanhaan kaavaratkaisuun verrattuna. Lisärakennuspaikat sijoittuvat eri puolille kaava-aluetta.

5.3.1 Aluevarausmerkinnät

Ranta-alueilla on asutuksen osalta käytetty seuraavia kaavamerkintöjä.

Erillispientalojen asuinalue (AO)

Alue on tarkoitettu erillispientalojen rakentamiseen. Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden tai kahden huoneiston enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen lisäksi yhden erillisen saunan huoneistoa kohti ja pienimuotoisia talous- ja tuotantorakennuksia. Rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 350 k-m².

Merkintää on käytetty kirkonkylän taajaman läheisillä, Maaherranniemen/Ikälänkylän, Tossavanlahden ja Hamulan pienialaisilla kylämaisilla alueilla ja muuallakin osin jo rakennetuilla haja-asutusluonteisilla alueilla. Rakennuspaikan rakennusoikeus on 500 k-m² ja lisäksi tarvittavat maa- ja metsätalouden talousrakennukset.

Maatilojen talouskeskusten alue (AM)

Alue on varattu maatilojen talouskeskuksille. Alueelle saa sijoittaa maa- ja metsätaloutta sekä maaseutuyrittämistä palvelevia rakennuksia ympäristöön sopivasti. Talouskeskusten yhteyteen saa rakentaa enintään kaksi kaksiasuntoista asuinrakennusta. Rakennuspaikan rakennusoikeus on 800 k-m².

Merkinnällä on osoitettu olevia/vanhvoja maatilakeskusten alueita. Merkinnällä tuetaan maataloutta ja vanhojen pihapiirien säilymistä.

Loma-asuntojen alue (RA)

Alue on tarkoitettu loma-asuntojen rakentamiseen. Alueelle saa sijoittaa enintään yksi-asuntoisia loma-asuntorakennuksia ja lisäksi yhden erillisen saunan rakennuspaikkaa kohti sekä tarvittavia talousrakennuksia. Rakentamisen tulee sopeutua ympäristöön, maastonmuotoihin ja rantamaisemaan. Rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 250 k-m².

Merkinnällä on osoitettu tavanomaiset ranta-alueilla sijaitsevat loma-asuntojen olevat ja uudet rakennuspaikat.

Ympäristöllisesti aralle alueelle sijoittuva loma-asuntoalue (RA-1)

Alue on tarkoitettu loma-asuntojen rakentamiseen. Alueelle saa sijoittaa enintään yksi-asuntoisia loma-asuntorakennuksia ja lisäksi yhden erillisen saunan rakennuspaikkaa kohti sekä tarvittavia talousrakennuksia. Rakentamisen tulee sopeutua ympäristöön, maastonmuotoihin ja rantamaisemaan. Rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 150 k-m².

Merkinnällä on osoitettu saarissa tai luonnonympäristön kannalta arvokkaalla alueella sijaitsevat loma-asuntojen rakennuspaikat.

5.4 Palvelu- ja yritysalueet

Uusia (perustuvat vanhaan kaavaan) aluevarauksia näille toiminnoille ei ole osoitettu. Yleiskaavassa on käytetty seuraavia palveluihin ja yritystoimintoihin liittyviä aluevarauksia ja merkintöjä.

Matkailupalvelujen alue (RM)

Alue varataan toimintaan liittyvälle palvelu- ja majoituskeskukselle, loma-asunnoille ja muille vastaaville alueen toimintaa ja matkailua palveleville rakennuksille.

Merkinnällä on osoitettu eteläisellä Nilakan alueella vanhan kaavaa mukailleen Ylölän ja Masun toteutumattomat alueet (vaihtoehtona RA-tontit. Vaihtoehtoisen kaavamerkinnän

RM/RA osalta huomioitava; jos alueelle on toteutettu yksittäisiä RA-rakennuspaikkoja, niin tällöin RM-alueen jäljellä olevaa rakennusoikeutta vähennetään RA-rakennuspaikkojen rakennusoikeuksien mukaisella määrällä), Vuonamonlahdella entisen vanhainkodin viereinen alue vanhaa kaavaa mukaillen.

Palvelujen alue (P-1)

Palvelutoimintojen ohella alueella sallitaan soveltuvin osin myös asuinrakentaminen.

Merkinnällä on osoitettu Hamulan vanha jo lakannut koulun rakennuspaikka ja entinen vanhainkodin alue Vuonamonlahdessa.

Rajauksiin sisältyville jo entuudestaan rakentamiskäytössä olleille alueille voidaan tarvittaessa sijoittaa uusiakin yksityisiä palveluja.

5.5 Virkistys- ja retkeilyalueet

Rantaosayleiskaavassa on käytetty seuraavia virkistys- ja ulkoilualuemerkintöjä.

Retkeily- ja ulkoilualue (VR)

Nykytilanteen mukaisesti Alvisensaari, sen viereinen pieni Pajulansaari ja Hoikansaari Vuonamonlahden alueella,

Uimaranta-alue (VV)

Merkinnällä on osoitettu Koutajärven Maaherranniemen tyvessä Hietalahden pohjukassa uimarantana toimiva luonnontilainen hiekkaranta.

5.6 Liikenneverkosto

Yleiskaava-alueelle ei synny uusia liikenneverkostoja tai teitä, lukuun ottamatta yksittäisiä pääsyteitä tonteille. Alueen tieverkosto koostuu yleisistä maanteistä ja lisäksi kattavasta yksityistieverkostosta. Nykyinen tieverkosto on riittävä palvelemaan suhteellisen vähäisesti lisääntyvää rantarakentamista. Vesireitit venevalkamiseen / satamiseen ovat myös jo nykyisellään varsin riittävät.

5.6.1 Liikennemelu

Yleiskaava-alueella kulkevien yleisten teiden mahdolliset liikennemelualueet lisätään kaavaehdotusvaiheessa.

5.7 Erityisalueet

Yhdyskuntateknisen huollon alue (ET)

Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (pv)

Alueella on kielletty sellaiset toimenpiteet (mm. jätevesien imeyttäminen), joista voi olla ympäristönsuojelulain 2 luvun 17 §:n (pohjaveden pilaamiskielto) vastaisia seurauksia. Lisäksi alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittaa vesilain 3 luku (luvanvaraiset vesitaloushankkeet).

Koutajärven Maaherranniemen vedenotto ja paineenkorotuspumppaamo on osoitettu ET- ja Maaherranniemen pohjavesialue pv- merkinnällä.

5.8 Kulttuuri- ja maisema-arvot

Kaavanlaadinnassa on otettu huomioon alueen rakennuskulttuuri- ja maisema-arvot, jotka perustuvat aikaisemmin tehtyihin selvityksiin, maakuntakaavaan ja kunnan tekemiin kohteiden nykytilan arviointiin.

Yleiskaava-alueella tehdyn muinaismuistoinventoinnin perusteella kaavassa on osoitettu inventoinnin perusteella määritellyt muinaismuistokohteet.

Kaavamerkintöinä on käytetty seuraavia:

Maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti arvokas alue (ma)

Alueen maankäytössä ja rakentamisessa on huomioitava maiseman vaaliminen ja sen ominaispiirteiden säilyttäminen.

- Hamulan kylää ympäröivä kokonaisuus

Kulttuurimaisema-alue (km)

Alueen maankäytössä ja rakentamisessa on huomioitava kulttuuriympäristön vaaliminen, kulttuuriarvojen turvaaminen ja ominaispiirteiden säilyttäminen.

Rajauksella on rajattu seuraavat paikallisesti huomionarvoiset kulttuurimaisema-alueet:

- Viinikkalan pienialainen maaseutumaisema Viinikkalantien ja Vuonamonlahden välissä
- Kirkonkylän taajaman vastarannalla Mattilan maatilaan liittyvä pienialainen järvellekin avautuva maaseutumaisema
- Hiekan vanha maatilamiljöö Nilakan eteläosassa
- Hamulan kylän keskeisin alue
- Maaherranniemen maatila- ja viljelysmaisema Koutajärven eteläosassa

Rakennussuojelukohde SR, jolla on maakunnallista, seudullista tai paikallista merkitystä. Kohdemarkinnan yhteydessä oleva indeksimerkintä viittaa kaavakartalle.

Suunnittelumääräys:

Alueen tai kohteen suunnittelussa ja käytössä tulee edistää kohteen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n nojalla määrätään, että alueella olevia rakennuksia tai rakennelmia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne turmeltuu. Kohteisiin merkittävästi vaikuttavista hankkeista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Merkinnällä on osoitettu inventoidut kohteet:

• Talasniemi Koutajärven rannalla	kohdenumero 1
• Mattila Nilakan rannalla	kohdenumero 2
• Korpela Nilakan rannalla	kohdenumero 3
• Pikko Nilakan rannalla	kohdenumero 4
• Malila Hamulassa	kohdenumero 5
• Räsälä Hamulassa	kohdenumero 6
• Pasala Hamulassa	kohdenumero 7
• Hamulan vanha koulu	kohdenumero 8
• Ylölä Hamulassa	kohdenumero 9
• Kirkkoniemi Hamulassa	kohdenumero 10

Muu historiallinen kohde (EH/s)

Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaista.

Merkinnällä on osoitettu historiallinen ortodoksisten munkkien hautausmaa Hiekan tilan alueella.

Muinaismuistolain (295/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (SM) (kohdenumero viittaa kaavaselostukseen) Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai aluevastuumuseo) lausunto. Merkinnällä on osoitettu muinaismuistoseelvityksessä (katso kohta 2.2 Arkeologinen kulttuuriperintö) todetut muinaismuistokohteet.

Muu kulttuuriperintökohde (s). Alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa. Merkinnällä on osoitettu muinaismuistoseelvityksessä (katso kohta 2.2 Arkeologinen kulttuuriperintö) todetut muut kulttuuriperintökohteet.

5.9 Luontoarvot

Kaavanlaadinnassa on otettu huomioon alueen luontoarvot, jotka perustuvat kaavan laadinnan aikana tehtyihin selvityksiin ja lähtötietoihin (katso kohta 2.3 Luontoselvitys).

Luonnonympäristö ja –kohteet

Luontoarvot on yleiskaavassa huomioitu rakentamisalueiden kohdistamisessa sekä osoittamalla erityiset luontoarvot tarpeellisin kaavamerkinnöin. Yleiskaavassa on luonto- ja maisema-arvoista riippuen käytetty seuraavia kaavamerkintöjä:

Luonnonsuojelualue (SL)

MRL 41.2 § mukaisesti alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojelullisia arvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaisesti suojelualueeksi, kuitenkin enintään 5 vuotta yleiskaavan voimaantulosta. Tämän jälkeen alueella on MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus ja MRL 128 § mukainen toimenpiderajoitus, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi.

Kohteet

- Selkäsaari Vuonamonlahdella
- Niittyrannan metsä Koutajärvellä
- Nilakan rantojen suojelualueet
- Elosaari alueet
- Syväsalmen rannat

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

Alueella on metsälain 1093/1996 10 § mukaisia tärkeitä elinympäristöjä ja / tai vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisia suojeltuja vesiluontotyyppisiä sekä muita luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita elinympäristöjä. Alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus. Alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon alueen luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus. Kohteen ominaispiirteitä ei saa toimenpiteillä heikentää.

Merkinnällä on osoitettu luontoselvityksen mukaiset useat kohteet (kts. 2.3 Luontoselvitys).

Vyöhyke, jolla on valta- ja maakunnallisesti arvokkaita moreenialueita (ge)

Maankäyttö- ja rakennuslain 41.2 §:n nojalla määrätään, että alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huomioitava alueen maastonmuodolliset / geologiset arvot (ei koske metsänhoitoa).

Merkinnällä on osoitettu:

- Valtakunnallisesti merkittävä moreenimuodostuma, Korvenpolven drumliini.

5.10 Maa- ja metsätalousalueet

Yleiskaavassa maa- ja metsätalousalueet on jaoteltu nykyisen käyttötarkoituksensa mukaan joko pelto- tai metsäalueisiin. Mikäli alueilla on merkitystä ulkoilun kannalta tai alueilla on maisemallisia tai ympäristöarvoja, on ne tuotu kaavamerkintöjen sisällöissä esille. Yleiskaavassa on ympäristölliset ym. seikat huomioiden osoitettu kaavamääräyksiltään erityyppisiä maa- ja metsätalousalueita seuraavasti.

Metsätalousvaltainen alue (M)

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. M-alueen ranta-vyöhykkeellä ei sallita rakentamista (MRL 43.2 §). Ranta-alueen ulkopuolella sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen ottaen huomioon mm. rakennusjärjestyksen määräykset.

Tällä merkinnällä on osoitettu ne yleiskaava-alueen tavanomaiset metsätalousalueet, joilla ei ole todettu erityisiä luonto- ja/tai maisema-arvoja.

Maatalousvaltainen alue (MT)

Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen. Merkinnällä osoitetaan maatalouteen hyvin soveltuvia, maaperältään, ilmastoltaan ja maatilojen tilarakenteen kannalta parhaita alueita, yleisimmin peltoalueita sekä joissain tapauksissa niihin liittyviä metsäalueita (reunavyöhykkeet ja saarekkeet). Alueelle saa rakentaa maa- ja metsätalouden rakennuksia. MT-alueen ranta-alueella ei sallita rakentamista (MRL 43.2 §).

Tällä merkinnällä on osoitettu ne yleiskaava-alueen tavanomaiset maatalousalueet, joilla ei ole todettu erityisiä luonto- ja/tai maisema-arvoja.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta tai maisemallisia arvoja (MU)

Alueelle voidaan rakentaa retkeily- ja ulkoilureittejä ja niitä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus.

MU -merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalousalueita, joilla on mm. ulkoilun ja reitien sekä maiseman kannalta merkitystä. Merkinnällä on osoitettu mm. Nilakan eteläosan suojelualueiden yhteydessä olevia saaria, Vuonamonlahden useita pieniä maisemallisesti merkittäviä rakentamiselta vapaiksi jääviä saarialueita, Kirkonkylän läheisen Salmensaaren rakentamiselta vapaaksi jäävät alueet ja Koutajärven maisemallisesti arvokas Kannasniemi.

Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA)

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeä. Alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä on osoitettu peltoalueita kulttuurimaisema-alueiden yhteydessä.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY)

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia, ei asuin- ja lomarakennuksia. Muutoin alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus. Maankäytössä on otettava huomioon luonnon ja ympäristön arvot. Merkinnällä on osoitettu luonnon tai linnuston kannalta merkityksellisiä alueita pääsääntöisesti Vuonamonlahden ja Nilakan eteläosan saaristoissa ja yksittäisissä niemissä.

5.11 Yleiskaavan yleiset määräykset

Rakentaminen

Ranta-alueen ja -vyöhykkeen rakennusoikeus on tilakohtaisesti osoitettu AO-, AM-, RA-RM- ja P-1- alueille. Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 72.1 § ja 72.2 § (rannat) mukaisesti oikeusvaikutteisesti siten, että rakennusluvut näille rakennuspaikoille voidaan myöntää suoraan yleiskaavan pohjalta ranta-asetelmakaava-alueita lukuun ottamatta. Muilta osin ranta-alueilla rakennuspaikkojen muodostaminen ei ole sallittua.

Ranta-alueiden ulkopuolella voidaan sallia haja-asutusluonteinen rakentaminen tapauskohtaisesti harkiten ympäristöolot huomioon ottaen, ellei aluekohtaisissa kaavamääräyksissä ole muuta mainittu. Asuinrakennuspaikan tai lomarakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 3000 m². Muodostettavan rantaan rajautuvan rakennuspaikan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 metriä.

Rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Asuin- tai loma-asuinrakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 25 metriä. Yli 150 k-m² rakennukset on sijoitettava vähintään 35 metrin etäisyydelle rantaviivasta. Enintään 30 k-m² suuruisen saunarakennuksen etäisyyden rantaviivasta tulee olla vähintään 15 m. Rantarakennuspaikalle saa, mikäli se maisemaan sopeutuu, rakentaa yhden puupintaisen lämpöeristämättömän venevajan rantaviivasta maalle päin.

Rakennusten korkeusasema ranta-alueilla

Tulva-alueelle ei saa rakentaa uusia rakennuksia. Alueella olevia asuinrakennuksia saa kunnostaa. Uudisrakennettaessa asuinrakennus on sijoitettava tulvavaara-alueen ulkopuolelle.

Uusien rakennusten alin hyväksyttävä rakentamiskorkeus rannoilla on vähintään keskimäärin kerran sadassa vuodessa toistuvan tulvakorkeuden taso. Alimpaan rakentamiskorkeuteen on lisättävä aaltoiluvara, joka määritellään kunkin rakennuspaikan rantaolosuhteiden mukaan. Mikäli järvi-kohtaista suositusta ei ole, asuinrakennuksen alimman lattiatason ja kastuessaan vaurioituvien rakenteiden tulee olla vähintään 1,5 metriä ylavesirajaa ylempänä.

Vesiensuojelu

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueella sijaitsevilla kiinteistöillä on velvollisuus liittyä yleiseen viemäriin. Muilla ranta-alueilla tulee noudattaa valtioneuvoston asetusta talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017). Rakentamisessa on otettava huomioon jätevesien purkupaikan etäisyys vesistöstä siten, että se ei aiheuteta vesistön pilaantumisen vaaraa.

Muuta

Tieyhteydet yleiskaavan mukaisille uusille rakennuspaikoille tulee ensisijaisesti järjestää olevia liittymiä hyödyntäen. Ennen rakennuslupan myöntämistä on uusille maanteihin tukeutuville rakennuspaikoille haettava tienpitoviranomaiselta liittymälupa tai liittymän käyttötarkoituksen muutoslupa.

Alueella sijaitsevien rakennusten ja muiden sähköä käyttävien laitteiden sähköistystä varten on maankäytössä varattava riittävästi tilaa sähköjohtojen ja muuntamoiden rakentamiselle ja ylläpidolle.

Alueiden rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä, ellei yleiskaavassa ole toisin määrätty. Rakentamiseen osoitettujen alueiden rajoista voidaan yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa poiketa yleiskaavan yleispiirteisyiden ja pohjakartan tarkkuusvaatimusten puitteissa.

6 YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

6.1 Yleistä

Kaavaratkaisuista aiheutuvien vaikutusten arvioinnin yhtenä tarkoituksena on tukea päätöksentekoprosessia. Vaikutustarkastelu ohjaa suunnitteluratkaisuja ja toimii osaltaan perusteena kaavaratkaisuille. Vaikutusten arviointien kautta pyritään välttämään haitallisia ympäristövaikutuksia. Kaavan keskeiset vaikutukset arvioidaan suunnittelun aikana ja ne dokumentoidaan tarvittavissa määrin kaavaselostuksessa.

6.2 Vaikutukset maankäyttöön

Yleiskaavan merkittävimmät maankäytölliset vaikutukset ovat Nilakan ja Koutajärven ranta-alueilla tapahtuvan rakentamisen ohjaaminen ja rakennuslupamenettely suoraan yleiskaavan pohjalta.

Kaavan päivittämisen pohjalla on kuitenkin voimassa oleva rantaosayleiskaava. Siten tämän kaavahankkeen vaikutukset kohdentuvat lähinnä yksittäisten rakentamattomien rakennuspaikkojen sijaintien tarkistamiseen ja rakennuspaikkakohtaisten rakennusoikeuksien tarkistamiseen, vastaamaan uudistunutta rakennusjärjestystä.

6.3 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön, kulttuuriympäristöön ja maisemaan

Nyt laadittu rantaosayleiskaava osoittaa Nilakan ja Koutajärven rannoille yhteensä 234 uutta loma-asunnon tai ympärivuotisen asuinrakennuksen rakennuspaikkaa. Rakennuspaikkojen määrässä ei tapahdu merkittävää muutosta suhteessa voimassa olevaan vanhaan rantaosayleiskaavaan.

Tällä hetkellä yleiskaava-alueen rannoilla on noin 360 rakennettua rakennuspaikkaa. Suhteellisesti vanhaa kaavaa noudatellen rakentamattomien rakennuspaikkojen määrä on edelleen rakennettuihin nähden varsin suuri. Toisaalta kaavan kokonaan toteutuessakin rakentamisen kokonaistehokkuus tulee olemaan maltillinen ollen noin 5.0 rakennuspaikkaa ns. muunnettua rantaviiva-km kohti.

Nyt laadittu rantayleiskaavan päivitys ei tuo merkityksellisiä uusia vaikutuksia suhteessa vanhaan kaavaan.

Rakentamattomien rakennuspaikkojen määrä tarjoaa jatkossakin potentiaalia koko kunnan rantarakentamisen kehittämiseen ja markkinointiin.

Yleiskaava määrittelee myös alueita, joissa taajaman tai kyläalueiden läheisiä loma-asuntoja voidaan muuttaa ympärivuotisen asumisen tarpeisiin. Tämä mahdollisuus toteutessaan osaltaan tukee taajamapalveluiden käytön lisääntymistä / säilymistä.

Alueen kulttuuri- ja maisema-arvot on selvitetty ja huomioitu kaavaratkaisussa tarvittavin kaavamerkinnoin. Toisaalta ko. arvot on huomioitu tarvittaessa myös niitä ympäröivässä maankäytössä. Arvot tuodaan kaavan myötä tietoisuuteen ja niiden säilymistä voidaan kaavan myötävaikutuksella vaalia. Oleellisia muutoksia suhteessa vanhaan kaavaan ei ole.

Merkityksellisintä tässä suhteessa on ollut muinaisjäännösinventointien tekeminen ja sitä kautta entuudestaan tietämättömien uusien kohteiden merkitseminen kaavaan asianmukaisella tavalla. Tämä edistää ko. kulttuuriarvojen säilymistä ja huomioonottamista muussa maankäytössä.

6.4 Vaikutukset luonnonympäristöön

Ranta-alueiden uusien rakennuspaikkojen sijoittamisessa on otettu huomioon luontoselvityksessä todetut ja monin osin jo entuudestaankin tiedossa olleet luontoarvot.

Yleiskaava-alueella ei ole erityisiä, maltillisen täydennysrakentamisen myötä, vaarantuvia arvoja. Luontoselvityksen mukaiset pääosin jo entuudestaan tiedossa olevat suojeltavat tai muutoin luontoarvoja sisältävät alueet on otettu huomioon kaavaratkaisussa – pääsääntöisesti vastaavalla tavalla kuin vanhassa rantaosayleiskaavassa. Uusia merkityksellisiä vaikutuksia luontoarvoihin ei aiheudu.

Edellä mainittujen toimenpiteiden myötä voidaan arvioida, että yleiskaavasta ei aiheudu oleellisia vaikutuksia erityisille luontoarvoille. Päinvastoin tietoisuus luontoarvoista mahdollistaa jatkossakin niiden huomioon ottamisen kaikessa maankäytössä.

6.5 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Yleiskaavaprosessin ja siihen sisältyvien maankäyttöratkaisujen sosiaalisia vaikutuksia ovat erityisesti seuraavat:

- Asukkaiden, maanomistajien ja muiden alueella toimijoiden tietoisuus alueen ympäristöoloista, maankäytön nykytilasta ja mahdollisuuksista lisääntyy.
- Ranta-alueilla tapahtuvassa rakentamisessa huomioidaan maanomistaja- ja emätilakohtaiset tasapuoliset periaatteet.
- Tietoisuus maankäytöllisestä tulevaisuudesta edesauttaa alueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja markkinoinnissa.
- Tietoisuuden lisääntymisen myötä eri osapuolien sitoutuminen tuleviin maankäyttöratkaisuihin voimistuu.

- Tämä edesauttaa kuntaa, maanomistajia ja muitakin, joiden oloihin kaavaratkaisu vaikuttaa, valmistautumaan tuleviin muutoksiin ja hyödyntämään alueelle ominaisia maankäyttöllisiä mahdollisuuksia.

6.6 Vaikutukset palveluihin, elinkeinoihin

Yleiskaavan ja siinä osoitetun lisärakentamisen (asutus, loma-asutus) myötä tuetaan Kirkonkylän taajama-alueella olevien palvelujen säilymistä ja mahdollista kehittymistä. Matkailuun ja muihin palveluihin liittyvien aluevarausten (RM, P-1) toteutuminen lisää näihin liittyvää yrittäjyyttä. Perusteet ovat siinä mielessä edelleen vanhaan kaavan ajatuksien mukaisia.

Rakentamattomien rakennuspaikkojen määrä tarjoaa jatkossakin potentiaalia koko kunnan rantarakentamisen kehittämiseen ja markkinointiin.

6.7 Liikenteelliset vaikutukset

Liikenteen suhteellisen vähäinen kasvu ei oleellisesti vaikuta olevan tiestön liikenteen määrään ja liikenteen sujuvuuteen. Uusi rakentaminen ei edellytä juurikaan uusien teiden rakentamista. Uudet rakennuspaikat tukeutuvat oleviin maanteiden liittymiin. Rakentamattomat lomarakennuspaikat lisäävät ajoneuvoliikennettä lähinnä lomakaudella kesäisin. Kaavan toteutuessa maksimissaan liikenteen lisäys kohdentuu likimäärin seuraavasti.

Koutajärven alue

Koutajärven länsipuolta kiertää tie 16015 Koutajärvi, Koutajärventie, Seututie 552 kulkee Koutajärven itä-kaakkoispuolella, päättyen pohjoisessa Keiteleeseen keskustaajamaan. Molemmilta on yhteys edelleen pohjoispuoliselle itä-länsisuunnaiselle kantatielle 77 Kyyjärvi-Siilinjärvi.

Koutajärven rannoilla on noin 40 rakentamatonta rantarakennuspaikkaa. Näiden aiheuttama liikenteen lisäys jakaantuu em. teille. Pääsuuntana voidaan olettaa, että lomakaudella liikennemäärät lisääntyvät ja kohdentuvat eniten kirkonkylän suuntaan kulkevalle seututiele 552. Aiheutuvaa lisäliikennemäärää, pääsääntöisesti kesäisin, voidaan pitää varsin vähäisenä ja ko. teiden välityskyky riittää lisäyksen jälkeenkin erittäin hyvin.

Kantatien 77 pohjoispuolinen Nilakan alue (Vuonamonlahti)

Vuonamonlahden länsipuolella, aluetta rajaten, kulkee yhdystie 6570 Pihtipudas-Vuonamo, Tossavanlahdentie. Lahden itäpuolella tie 16021 Viinikkala, Viinikkalantie. Etelässä molemmat tiet liittyvät kantatiehen 77.

Vuonamonlahden rannoilla kaavaan sisältyy noin 50 rakentamatonta rantarakennuspaikkaa. Näiden aiheuttama liikenteen lisäys (pääsääntöisesti lomakaudella kesäisin) jakaantuu aikalailla tasan em. teille. Liikenteen lisäys on arviolta noin 20 prosenttia nykyiseen liikennemäärään nähden – kesäkaudelle ajoittuen.

Kantatien 77 eteläpuolinen Nilakan alue

Nilakan eteläisellä alueella liikenne kohdentuu pääasiassa seututiehen 552 Niinivedenpää-Keitele, Vesannontie. Määrällisesti rakentamattomien rantarakennuspaikkojen lisäys, noin 140 rakennuspaikkaa, on suurinta tällä alueella. Ottaen huomioon alueen laajuus, liikenteen lisäys on kuitenkin täysin nykytieverkoston varassa hallittavaa. Huomioidettavaa on myös, että tällä alueella rakennuspaikoista kymmeniä sijaitsee saaristossa

ja varsinkin näille liikenne (vesiliikenne) suuntautuu osittain eteläpuolisen Tervon kunnan kautta.

Todennäköisesti kyseiset kaikki kaava-alueen rakentamattomat rakennuspaikat toteutuvat kokonaisuudessaan aikaisintaan tulevan 20 vuoden aikana – rakentamispaineet mökkirakentamiseen eivät ole olleet suuria. Siten niiden aiheuttamat liikenteellisetkin vaikutukset ulottuvat varsin pitkälle ajanjaksolle.

Kaavakartalle on osoitettu tieliikenteen aiheuttama teoreettinen melualue (ennuste 2040 55 dBA). Se tulee ottaa huomioon tarvittavissa melusuojauksissa.

6.8 Yleiskaavan oikeusvaikutukset

Nilakka - Koutajärvi rantaosayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi tarkoitettuna yleiskaavana. Rakennusjärjestyksen määräykset jäävät voimaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella, mikäli ne eivät ole ristiriidassa yleiskaavamääräysten kanssa, jolloin yleiskaavamääräykset ohittavat rakennusjärjestyksen.

Yleiskaavamääräykseen sisältyvät merkittävimmät oikeusvaikutukset:

Ranta-alueen ja -vyöhykkeen rakennusoikeus on tilakohtaisesti osoitettu AO-, AM- ja RA- alueille. Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 72.1 § ja 72.2 § (rannat) mukaisesti oikeusvaikutteisesti siten, että rakennusluvut näille rakennuspaikoille voidaan myöntää suoraan yleiskaavan pohjalta ranta-asemakaava-alueita lukuun ottamatta. Muilta osin ranta-alueilla rakennuspaikkojen muodostaminen ei ole sallittua.

Ranta-alueiden ulkopuolella voidaan sallia haja-asutusluonteinen rakentaminen tapauskohtaisesti harkiten ympäristöolot huomioon ottaen, ellei aluekohtaisissa kaavamääräyksissä ole muuta mainittu.

Yleistä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta suunnittelujärjestelmästä:

Maankäyttö- ja rakennuslain yleisenä tavoitteena on edellytysten luominen hyvälle elinympäristölle sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen edistäminen. Lisäksi lailla pyritään turvaamaan jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen.

Kuntien alueiden käytön järjestämiseksi ja ohjaamiseksi laaditaan yleis- ja asemakaavoja. Nämä jäävät kuntien hyväksyttäviksi. Kunnat voivat laatia myös yhteisen yleiskaavan. Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Lisäksi valtioneuvosto voi hyväksyä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia valtakunnallisia tavoitteita.

Suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena yksityiskohtaisempia kaavoja laadittaessa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa korostuvat eri kaavatasojen toisistaan poikkeava asema ja tehtävät.

Yleisesti alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän voidaan katsoa noudattavan ns. korvaavuusperiaatetta. Tämän mukaisesti alueidenkäyttökysymykset pyritään ratkaisemaan sillä alimmalla mahdollisella suunnittelutasolla, jolla ne ovat ratkaisun laadulliset ominaisuudet ja osallisten vaikutusmahdollisuudet huomioiden parhaiten toteutettavissa.

Alueidenkäytön suunnittelutasot

1. Maankäyttö- ja rakennuslain säädökset
2. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen säädökset
3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
4. Maakuntakaava
5. Oikeusvaikutteinen kunnanvaltuuston hyväksymä yleiskaava
6. Detaljikaavat (asema- ja ranta-asemakaavat)
7. Rakennusjärjestys
8. Oikeusvaikutukseton yleiskaava
9. Muut suunnitelmat

Alueiden käytön suunnittelujärjestelmä korostaa kuntien itsenäistä asemaa kaavoituksessa. Maakuntakaavalla on erityinen merkitys valtakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden yhteen sovittajana.